

IMENICE - u 3 roda m. f. n. puella, -ae **f.** devojka femininum
 - 2 broja sg. / pl. puer, -is **m.** dečak masculinum
 - 6 padeža bellum, -i **n.** rat neutrum
 - 5 deklinacija tj. grupa imenica prema različitim genitivima

PADEŽI		singularis(sg) i pluralis(pl)
1.ko/šta	N	Nominativ .....subjekat u rečenici
2.koga/čega	G	Genitiv
3.kome/čemu	D	Dativ
4.koga/šta	Ac.	Akuzativ .....objekat
5.hej!	V	Vokativ
6.odakle/s čim, s kim/o kome/o čemu	Abl.	Ablativ

... u rečniku stoji kao: persona, -ae, **f.** ..... ličnost
 nom, -genitivni nastavak, **rod** i .....prevod

GLAGOLI - u 4 konjugacije tj. grupe po završecima I -are, II -ēre, III -ěre, IV -ire
 - u 6 vremena prezent, imperfekat, futur I /od prezentske osnove
 perfekt, pqp, futur II /od perfekatske osnove
 - 3 lica, 2 broja(sg. i pl.)
 - 2 stanja: aktiv i pasiv
 - 3 načina: indikativ, imperativ i konjunktiv

- pišu se u 4 oblika: 1 2 3 4
 amo, am**are**, amavi, amatum
 1l.prez. 1. 1l.perf. particip perfekta
 infinitiv

1 2 3 4
 moneo, mon**ere**, monavi, monatum
 1l.prez. 2. 1l.perf. particip perfekta
 infinitiv

Pomoćni glagol ..... **SUM, ESSE, FUI** –
 biti .....

PRIDEVI - prate imenice u rodu, broju i padežu - u 3 roda, 2 broja i 6 padeža

- u rečniku stoji kao : maximus **3** ..... najveći
 ovo je m.rod, ima sva tri i .....prevod
 maxim**us**, maxim**a**, maxim**um**
m. **f.** **n.**

verus, 3 ..... istinski, pravi

ZAMENICE ego.....ja
PRILOZI, saepe .....često, ubi.....gde, quam.....kako/koliko
PREDLOZI in .....u, na, cum ..sa
SVEZE et i

DEKLINACIJA.....{IMENICE}

Ia		IIo				III			
f.(m)		m.		n.		m.f.		n.	
-a	-ae	-us	-i	-um	-a	-/	-es	-/	-a
-ae	-arum	-i	-orum	-i	-orum	-is	-um	-is	-um
-ae	-is	-o	-is	-o	-is	-i	-ibus	-i	-ibus
-am	-as	-um	-os	-um	-a	-em	-es	-/	-a
-a	-ae	-e	-i	-um	-a	-/	-es	-/	-a
-a	-is	-o	-is	-o	-is	-e	-ibus	-e	-ibus

PADEZI		IVu				Ve	
		m.		n.		f/m,sg.tantum	
1.ko/šta		-us	-us	-u	-ua	-es	-es
2.koga/čega		-us	-uum	-us	-uum	-ei	-erum
3.kome/čemu		-ui	-ibus	-u	-ibus	-ei	-ebus
4.koga/šta		-um	-us	-u	-ua	-em	-es
5.hej		-us	-us	-u	-ua	-es	-es
6.odakle/s čim,s kim/o kome/o čemu		-u	-ibus	-u	-ibus	-e	-ebus

nominativ	NOMINATIVUS	ko,šta	subjekat
genitiv	GENITIVUS	koga, čega	pripadanje
dativ	DATIVUS	kome, čemu	indirektni objekat
akuzativ	ACCUSATIVUS	koga, šta	direktni objekat
vokativ	VOCATIVUS	hej!	dozivanje
ablativ	ABLATIVUS	odakle,s kim, s čim, gde, kad, o kome, o čemu	-ishod radnje -srodstvo -mesto, vreme

KONJUGACIJA.....{GLAGOLI}

I are, II ere, III ere,IV ire/odbaci-re,sem u III-ěre			Od 3-eg oblika glagola odbaci se -i		
Prezentska osnova			Perfekatska osnova		
prezent	imperfekt	Futur I I/II III/IV	perfekt	p.q. p	Futur II
-O	-BAM	-BO -AM	-I	-ERAM	-ERO
-S	-BAS	-BIS -ES	-ISTI	-ERAS	-ERIS
-T	-BAT	-BIT -ET	-IT	-ERAT	-ERIT
*i/u	*e				
-MUS	-BAMUS	-BIMUS -EMUS	-IMUS	-ERAMUS	-ERIMUS
-TIS	-BATIS	-BITIS -ETIS	-ISTIS	-ERATIS	-ERITIS
-NT	-BANT	-BUNT -ENT	-ERUNT	-ERANT	-ERINT
SUM,ESSE,FUI.....biti					
SUM	ERAM	ERO	FUI	FUERAM	FUERO
ES	ERAS	ERIS	FUISTI	FUERAS	FUERIS
EST	ERAT	ERIT	FUIT	FUERAT	FUERIT
SUMUS	ERAMUS	ERIMUS	FUIMUS	FUERAMUS	FUERIMUS
ESTIS	ERATIS	ERITIS	FUISTIS	FUERATIS	FUERITIS
SUNT	ERANT	ERUNT	FUERUNT	FUERANT	FUERINT

LEKCIJA I

čita se: Femine apud Terencijam sunt. In exedra cenam expectant. Ancilla Hermiona est in culina. Cenam festinanter parat. Terencija ancillam vocat. Tullia Pomponie komam laudat; Pomponia vita komam ornat. Avia feminis de Diana dea narat.

prevod: Žene su kod Terencije. U trpezariji večeru čekaju. Služavka Hermiona je u kuhinji. Večeru žurno sprema. Terencija služavku zove. Tullia Pomponijinu kosu hvali; Pomponija trakom kosu ukrašava. Baba ženama o Dijani boginji priča.

Feminae apud Terentiam sunt.

Žene kod Terencije su.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
feminae	femina,-ae, f.	žena	nominativ sg.	žene	subjekat
apud	apud	kod	predlog sa akuzat	kod	predlog
Terentiam	Terentia,-ae f.	Terencija	akuzativ sg	Terencije	
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

In exedra cenam expectant. **subjekat** izostavljen (one),objekat uvek u akuzativu
U trpezariji večeru čekaju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u	predlog sa 4 ili 6	u	predlog
exedra	exedra,-ae, f.	trpezarija	ablativ sg	trpezariji	pr.odr.za mesto
cenam	cena,-ae f.	večera	akuzativ sg	večeru	objekat
expectant	exspecto,-are	čekati	3.lice pl.prezenta	čekaju	predikat

Ancilla Hermiona est in culina.

Služavka Hermiona je u kuhinji.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ancilla	ancilla,-ae, f.	služavka	nominativ sg.	služavka	subjekat
Hermiona	Hermiona,-ae f.	Hermiona	nominativ sg.	Hermiona	subjekat
in	in	u	predlog sa 4 ili 6	u	predlog
culina	culina,-ae f.	kuhinja	ablativ	kuhinji	pr.odr.za mesto
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat

Cenam festinanter parat.

subjekat izostavljen (ona)

Večeru žurno sprema.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
cenam	cena,-ae, f.	večera	acc. sg.	večeru	objekat
festinanter	festinanter	žurno	prilog	žurno	prilog
parat	paro,parare	spremati	3.lice sg.prezenta	sprema	predikat

Terentia ancillam vocat.

Terencija služavku zove.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Terentia	Terentia,-ae f.	Terencija	nominativ sg.	Terencija	subjekat
ancillam	ancilla,-ae f.	služavka	acc sg.	služavku	objekat
vocat	voco,vocare	zvati	3.lice sg.prezenta	zove	predikat

Tullia Pomponiae comam laudat; Pomponia vitta comam ornat..

Tullia Pomponijinu kosu hvali; Pomponija trakom kosu ukrašava.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Tullia	Tullia,-ae f.	Tullija	nominativ sg.	Tullija	subjekat
Pomponiae	Pomponia,-ae f.	Pomponija	genitiv sg.	pomponijinu	dod.objektu
comam	coma,-ae f.	kosu	acc sg.	kosu	objekat
laudat	laudo,-are	hvaliti	3.lice sg.prezenta	hvali	predikat
Pomponia	Pomponia,-ae f.	Pomponija	nominativ sg.	Pomponija	subjekat

vitta	vitta,-ae f	traka	abl sg.	trakom	
comam	coma,-ae f	kosu	acc sg.	kosu	objekat
ornat	orno- are	ukrašavati	3.lice sg.prezenta	ukrašava	predikat

Avia feminis de Diana dea narrat.

Baba ženama o boginji Dijani priča.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
avia	avia,-ae f	baba	nominativ sg.	baba	subjekat
feminis	Pomponia,-ae f	Pomponija	genitiv sg.	ženama	dod.objektu
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
Diana	Diana,-ae f	Dijana	abl.sig	Dijani	
dea	dea,-ae f	boginja	abl.sg	boginji	
narrat	narro,- are	pričati	3.lice sg.prezenta	priča	predikat

ZADACI:

I

- 1.Discipula sum..... **... Učenica sam.**
- 2.Pomponia est Terentiae amica..... **Pomponija je Terencijina prijateljica.**
- 3.Fabulam discipulis narramus..... **Priču učenicima pričamo.** (mi-mus)
- 4.Prijateljice, gde ste?..... **Amicae, ubi estis?**
- 5.U kuhinji žene pripremaju večeru. .... **In culina feminae cenam parant.**

II

- 1.**Amicas** (ili sg.amicam) **vocamus.** / koga ili šta - acc.zovemo
- 2.Discipula, de Diana amicis **narrat.**
- 3.Cum feminis in culina **est.** (ili sum)

III Odgovori na latinskom:

- 1.Quis comam Pomponiae laudat?
Ko kosu Pomponijinu hvali?
Tulia Pomponiae comam laudat.
Tulija Pomponijinu kosu hvali.
- 2.Quid Hermiona parat?
Šta Hermiona sprema?
Hermiona cenam parat.
Hermiona večeru sprema.
- 3.Ubi sunt feminae?
Gde su žene?
Feminae in culina sunt.
Žene u kuhinji su.

LEKCIJA II

AD TABERNAS

U RADNJI

SOLEAE
sandale

TOGAE LANA
vunene toge

LYRAE
lire

UNGENTA
kreme

Non habeo satis pecuniae...
Molesta est!
Pomponia togam emit.
Tullia pallas spectat et poetam non videt.
Salve Tullia!
Poeta lyram novam tenet et Tulliam salutat.
Matella cum parvis filiis ad tabernam venit.
Terentia sedet et soleas eligit.
Ancilla Terentiam adiuvat.
Agricola brassicam in sportella portat.
Colubae tubam in via spectant.

Nemam dosta novca...
Dosadna je!
Pomponija togu kupuje.
Tulija pale gleda i pesnika ne vidi.
Zdravo Tulija!
Pesnik novu liru drži i Tuliju pozdravlja.
Matela sa malim ćerkama u radnju dolazi.
Terencija sedi i sandale bira.
Služavka Terenciji pomaže.
Seljak kupus u kotarici nosi.
Golubice gužvu na putu posmatraju.

čita se:

Magna turba in via est. Femine ad tabernas pekuniam impendunt. Terencia sedet et varias soleas eligit. Ancila Hermiona Terenciam adjuvat. Pomponia togam pretekstam emit. Poeta Tuliam salutat et kanit. Tulia formoza poetam audit sed non videt. Agrikola brasikam in parva sportela portat. Matrona Metela kum filiis ad tabernam ungventariam venit. Kolumbe turbam in via spektant.

prevod:

Velika je gužva na putu. Žene kod radnji novac troše. Terencija sedi i razne sandale bira. Služavka Hermiona Terenciji pomaže. Pomponija kupuje togu opervaženu grimizom. (oivičenu srmom ili tako neka bordura) Pesnik Tuliju pozdravlja i peva. Lepa Tulija pesnika sluša ali ne vidi. Zemljoradnik kupus u kotarici nosi. Gospođa Metela sa kćerkama kod parfimerije dolazi. Golubice gužvu na putu posmatraju.

*

samo 3 imenice muškog roda se menjaju po I/a deklinaciji (f) :

pesnik,	poeta, -ae	m.
mornar	nauta, -ae	m.
i zemljoradnik	agricola, -ae	m.

Magna turba in via est.

Velika je gužva na putu.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
magna	magna	velika	nom.sg.pridev	velika	dodatak predikatu
turba	turba,-ae f	gužva	nominativ	gužva	subjekat
in	in	na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
via	via,-ae f	put	abl.sg	putu	mesto
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat

Feminae ad tabernas pecuniam impendunt.

Žene kod radnji novac troše.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
feminae	femina,-ae, f	žena	nominativ sg.	žene	subjekat
ad	ad	kod	predlog sa akuzat	kod	predlog
tabernas	taberna,-ae f	radnja	akuzativ.pl	radnji	mesto
pecuniam	Pecunia,-ae, f	novac	akuzativ sg	novac	
impendunt	impendo,-ēre	trošiti	3.lice pl.prezenta	troše	predikat

Terentia sedet et varias soleas eligit.

Terencija sedi i razne sandale bira.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Terentia	Terentia,-ae f	Terencija	nominativ sg.	Terencija	subjekat
sedet	sedeo,-ere	sedeti	3.lice sg prezenta	sedi	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
varias	varia	razne	pridev akuz.pl	razne	prid.objekta
soleas	solea,-ae f	sandale	akuzativ.pl	sandale	objekat
eligit	eligo,ēre	birati	3.lice sg.prezenta	bira	predikat

Ancila Hermiona Terentiam adiuvat.

Služavka Hermiona Terenciji pomaže.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ancilla	ancilla,-ae, f	služavka	nom sg.	služavka	apoz.subjekta
Hermiona	Hermiona,-ae f	Hermiona	nom sg.	Hermiona	subjekat
Terentiam	Terentia,-ae f	Terencija	akuzativ sg.	Terenciji	objekat
adiuvat	adiuvo,are	pomagati	3.lice sg.prezenta	pomaže	predikat

Pomponija togam praetextam emit.

Pomponija kupuje togu opervaženu grimizom.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Pomponia	Pomponia,-ae f	Pomponija	nominativ sg.	Pomponija	subjekat
togam	toga,-ae, f	toga	akuz.sg	togu	objekat
praetextam	praetexta	o.grimazom	akuz.sg pridev	ukrašenu	
emit	emo,ēre	kupovati	3.lice sg.prezenta	kupuje	predikat

Poeta Tuliam salutet et canit.

Pesnik Tuliju pozdravlja i peva.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
poeta	poeta,-ae m	pesnik	nominativ sg.	pesnik	subjekat
Tulliam	Tullia,-ae f	Tulija	acc sg.	Tuliju	objekat
salutat	soluto,l	pozdravljati	3.lice sg.prezenta	pozdravlja	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
canit	cano,ēre	pevati	3.lice sg.prezenta	peva	predikat

LEKCIJA III

IN FORO

Na trgu

hram Saturni, bazilika Sempronia, radnja vinska, Glasnik tribunu pismo predaje.

Dečaci, lenji ste! Govoriti morate!
Vino kupovati moram.
Pompej tvoj odgovor očekuje.
Veliki rat sa Galima vodimo, otadžbinu našu branimo.
Kandidat baš rečit   rostra.....govornica
Dama nije razumela.
Zašto Rim braniti u Galiji.   Populus audit.....narod sluša
Julija prijatelju knjigu daje.
Dečaci i devojčice iz škole dolaze.
Tvoj Kvint dolazi? Kako je lep.
Evo učitelja kod bazilike viče! Smešan je. Kvint i Marko

Hram Kapitolski, arhiv, hram Saturni, hram Sloge, govornica, Marko i Kvint su ovde, bazilika Amelija

Rimski trg

Marko, Terencijin sin i Kvint, Pomponijin sin, često su zajedno. (Oni) su naime ne samo rođaci, nego (ali) i prijatelji. Ovde vidiš Marka i Kvinta: na trgu šetaju, narod gledaju. Blizu bazilike Sempronije učitelja opažaju: učitelj je ljut; učenike, koji iz škole dolaze, rečima grdi. Ali mladići (dečaci) učitelja ne čuju.
Kod hrama Saturni stoje tribun i glasnik. Glasnik tribunu pismo predaje. U prodavnicu vinsku (vinariju) rob ulazi: gospodar vino mora kupiti.
U međuvremenu sa govornice kandidat pred narodom viče, o ratu Galskom i pobedama Rimskog naroda mnogo govori.
Blizu Marka i Kvinta dve devojčice šetaju. Kvinta opažaju, brbljaju, smeju se tajno.

Čita se:

Markus, Terencie filius, et Kvintus, Pomponie filius, sepe una sunt. Sunt enim non solum cognati, sed etiam amici.
Hic vides Markum et Kvintum: in foro ambulant, populum spektant. Prope basilicam Semproniam magistrum conspiciunt: magister severus est; discipulos, quos e ludo veniunt, verbis castigat. Sed pueri magistrum non audiunt.
Apud templum Saturni stant tribunus et nuncius. Nuncius tribuno epistulam prebet. Tabernam vinariam servus intrat: domino vinum emere debet.
Interim de rostris candidatus ad populum klamat, de bello Galico et vitoriis populi Romani multa dicit.
Prope Markum et Kvintum due puelle ambulant. Kvintum conspiciunt, gariunt, rident in occulto.

Marcus, Terentiae filius, et Quintus, Pomponiae filius, saepe una sunt.
Marko, Terencijin sin i Kvint, Pomponijin sin, često su zajedno.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Marcus	Marcus,-i m	Marko	nom.sg.	Marko	subjekat
Terentiae	Terentia,-ae f	Terencija	genitiv sg.	Terencije	dod.subjektu
filius	filius,-i m	na	nom.sg.	sin	dod.subjektu
et	et	i	sveza	i	veznik
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
Pomponia	Pomponia,-ae f	Pomponija	genitiv sg.	Pomponije	dod.subjektu
saepe	saepe	često	prilog	često	pril.odr.za način
una	una	zajedno	prilog	zajedno	pril.odr.za način
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

Sunt enim non solum cognati, sed etiam amici.

(Oni) su naime ne samo rođaci, nego i prijatelji. ....subjekat izostavljen (oni)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
enim	enim	naime	prilog	naime	
non	non	ne	negacija	ne	negac. predikata
solum	solum	samo	prilog	samo	
cognati	cognatus,-i m	rođak	nom.pl.	rođaci	dod.predikatu
sed	sed	ali	rastavna sveza	nego	
etiam	etiam	i/takođe	sveza	i	
amici	amicus,-i m	prijatelj	nom.pl.	prijatelji	dod.predikatu

Hic vides Marcum et Quintum: in foro ambulant, populum spectant.

Ovde vidiš Marka i Kvinta: na trgu šetaju, narod gledaju. ....subjekat izostavljen (ti)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
hic	hic	ovde		ovde	pril.odre. za mesto
vides	video,2	videti	2 lice sg.prezenta	vidiš	predikat
Marcum	Marcus,-i m	Marko	akuz.sg.	Marka	objekat
et	et	i	sveza	i	veznik
Quintum	Quintus,-i m	Kvint	akuz.sg.	Kvinta	objekat
in	in	na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
foro	forum,-i n	često	abl.sg	trgu	odr.za mesto
ambulant	ambulo,1	šetati	3.lice pl.prezenta	šetaju	dod.objektu
populum	populus,-i m	narod	akuzativ sg.	narod	objekat
spectant	specto,1	gledati	3.lice pl.prezenta	gledaju	dod.objektu

Prope basilicam Semproniam magistrum conspiciunt: magister severus est; discipulos, qui e ludo veniunt, verbis castigat.

Oni...Marko i Kvint...izostavljen subjekat

Blizu bazilike Sempronije učitelja opažaju: učitelj je ljut; učenike, koji iz škole dolaze, rečima grdi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
prope	prope(sa akuz.)	blizu	prilog	blizu	pril.odre. za mesto
basilicam	basilica,-ae f	bazilika	akuz.sg	bazilike	pril.odre. za mesto
Semronia	Sempronius 3	Saproniski	akuz.sg.	Sampronijske	pril.odre. za mesto
magistrum	Magister,-tri m	učitelj	akuz.sg	učitelja	objekat
conspiciunt	conspicio,3	opaziti	3.lice pl.prezenta	opažaju	predikat
magister	Magister,-tri m	učitelj	nom.sg	učitelj	subjekat
severus	severus,3	ljut	nom.sg	ljut	pridev uz predikat
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
discipulos	discipulus,-i m	učenik	akuz.pl	učenike	objekat
qui	qui	koji	upitna zamenica	koji	dod.objekat

e	e (sa abl)	iz	predlog	iz	dod.objektu
ludo	ludus,-i m	škola	abl.sg	škole	dod.objektu
veniunt	venio,4	dolaziti	3.lice pl.prezenta	dolaze	dod.objektu
verbis	verbum,-i n	reč	abl.pl	rečima	
castigat	castigo,1	grditi	3.lice sg.prezenta	grdi	predikat

Subjekat je u ovoj zadnjoj rečenici učitelj/on

Sed pueri magistrum non audiunt.

Ali mladići (dečaci) učitelja ne čuju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sed	sed	ali	sveza	ali	
pueri	puer,i m	dečak	nom.pl	dečaci	subjekat
magistrum	Magister,-tri m	učitelj	akuz.sg	učitelja	objekat
non	non	ne	odrečna rečica	ne	negacija predikata
audiunt	discipulus,-i m	čuti	3.lice pl.prezenta	čuju	predikat

Apud templum Saturni stant tribunus et nuntius. Kod hrama Saturni stoje tribun i glasnik.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
apud	apud	kod	prilog sa akuz.	kod	pril.odre. za mesto
templum	templum,-i n	hram	akuzativ sg.	hrama	odr.mesto
Saturni	Saturnus,-i m	Saturn	gen.sg.	Saturna	odr.mesto
stant	Sto,1	stajati	3 lice pl.prezenta	stoje	predikat
tribunus	tribunus,-i m	tribun	nom.sg	tribun	subjekt
et	et	i	sveza	i	veznik
nuntius	nuntius,-ii m	glasnik	nom sg.	glasnik	subjekt

Nuntius tribuno epistulam praebet.

Glasnik tribunu pismo predaje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
nuntius	nuntius,-ii m	glasnik	nom sg.	glasnik	subjekt
tribuno	tribunus,-i m	tribun	dat.sg	tribunu	ind.obje.
epistulam	epistula,-ae f	pismo	akuz.sg.	pismo	objekat
praebet	praebo,2	dati	3 lice sg.prezenta	daje	predikat

Tabernam vinariam servus intrat: domino vinum emere debet.

U prodavnicu vinsku (vinariju) rob ulazi: gospodar u vino kupiti mora.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
tabernam	taberna,-ae f	radnja	akuz sg.	radnju	objekat
vinariam	vinarius,3 m	vinski	akuz.sg	vinsku	pridev.obje.
servus	servus,-i m	rob	nom.sg.	rob	subjekt
intrat	intro,1(sa akuz)	ulaziti u...	3 lice sg.prezenta	ulazi u	predikat
domino	domus,-i	gazda	dat.sg	gazdi	ind.obj.
vinum	vinum,-i n	vino	akuz.sg	vino	objekat
emere	emo,3	kupovati	infinitiv	kupiti	deo predikata
debet	debeo,2	morati	3 lice sg.prezenta	mora	predikat

IIo imenice na -er/puer, magister			
m.na -us		m.na -er	
-us	-i	-er	-i
-i	-orum	-i	-orum
-o	-is	-o	-is
-um	-os	-um	-os
-e	-i	-er	-i
-o	-is	-o	-is

samo u 1.i 5.-er, a svi ostali isto kao II/o deklinacija (promena imenica)

bonus magister

zadatak I.promeni kroz padeže

Ilo	
bon-us	magist-er
bon-i	magistr-i
bon-o	magistr-o
bon-um	magistr-um
bon-e	magist-er
bon-o	magistr-o
bon-i	magistr-i
bon-orum	magistr-orum
bon-is	magistr-is
bon-os	magistr-os
bon-i	magistr-i
bon-is	magistr-is

magnus poeta

magnus po Ilo jer je poeta m rod, a on po Ia	
magn-us	poet-a
magn-i	poet-ae
magn-o	poet-ae
magn-um	poet-am
magn-e	poet-a
magn-o	poet-a
magn-i	poet-ae
magn-orum	poet-arum
magn-is	poet-is
magn-os	poet-as
magn-i	poet-ae
magn-is	poet-is

amicus vester

Ilo	
amic-us	vest-er
amic-i	vestr-i
amic -o	vestr-o
amic -um	vestr-um
amic -e	vest-er
amic -o	vestr-o
amic -i	vestr-i
amic -orum	vestr-orum
amic -is	vestr-is
amic -os	vestr-os
amic -i	vestr-i
amic -is	vestr-is

II. 1....servos, 2....pulchris pueris (pulchro puero), 3...templa

III.1.Veliku gužvu na trgu vidite.

2.Ljut učitelj kod bazilike Sempronijanske stoji i učenike grdi.

3.Puellae spectant Quintum et rident.

LEKCIJA IV

Mladići sreću Cicerona

Danas u državi mir sa dostojanstvom imamo.

Dosad cezarovom imperijom zadovoljni bejasmo.

Dok u Galiji je...

Tužan sam, skoro Rim napuštamo.

Zbunjen sam.

Ja sam srećan, Grčka, Rodos, plovidba me zabavlja.

Bio je divan konzulov govor.

Ali previše dug.

O, mog praznog stomaka.

Lopov

Preatore dosadni, uvek nepravedan si bio!

Juče u velikim poslovima bejasmo.

Muze, prijateljice moje, nekad ste bile.

O, lopova bezbožnog!

O vremena, o običaja!

Pontifices.....sveštenici

Pretor sa liktorima.

Marko i Kvint, su stalno na trgu, ali sada ispred kurije stoje. Iz kurije izlaze mnogi senatori i raspravljaju o Cezaru, koji u Galiji rat vodi. Dečaci (mladići) sreću oca Marka, Cicerona. Ciceron, slavni govornik, ranije konzul bejaše (je bio) ali sad je prokonzul Kilikije. Dug put sa decom u Grčku i Aziju mora putovati. Uskoro Rim ostavlja, zato je tužan, Kvint pak vrlo srećan, Markus je zbunjen.

Na trgu takođe pretora i lopova vidimo. Ranije lopov kod pretora na sudu je bio. Sada pretor sa liktorima sa trga odlazi, ali liktori lopova u zatvor vode. Preko ulice Tiron, Ciceronov oslobođenik, trči i žuri; jer se mnogo zbog puta mora pripremati.

Čita se:

Markus et Quintus usque in foro sunt, sed nunc ante kuriam stant. E kuria multi senatores veniunt et disputant de Cezare, kvi in Galia belum gerit. Pueri okurunt Marci patri, Ciceroni. Cicero, klarus orator, ante konzul erat, at nunc prokonzul Cilicie est. Longum iter kum liberis in Greciam et Aziam facere debet. Moks Romam relinkvit, proptere mestus est; Kvintus autem valde letus, Markus confuzus est.

In foro kvokve pretorem et furem videmus. Antea fur apud pretorem in iudicio erat. Nunk pretor kum liktoribus a foro abscedit, at liktores furem in karcerem dukunt. Per viam Tiro, Ciceronis libertus, kurit et festinat: nam multa ad iter parare debet.

Marcus et Quintus usque in foro sunt, sed nunc ante curiam stant.

Marko i Kvint, su stalno na trgu, ali sada ispred kurije stoje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Marcus	Marcus,-i m	Marko	nom.sg.	Marko	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
usque	usque	stalno	-	stalno	p.o.za način
in	in	na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
foro	forum,-i n	često	abl.sg	trgu	odr.za mesto
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
sed	sed	ali	sveza	ali	veznik
nunc	nunc	sad		sad	p.o.za vreme
ante	ante	ispred	predlog sa ac.	ispred	p.o.za mesto
curiam	curia,-ae f	kurija	ac.sg	kurije	mesto
stant	sto,l	stajati	3.lice pl.prezenta	stoje	predikat

E curia multi senatores veniunt et disputant de Caesare, qui in Gallia bellum gerit
Iz kurije dolaze mnogi senatori i raspravljaju o Cezaru koji u Galiji rat vodi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
e	e	iz	sa abl..sg.	iz	
curia	curia,-ae f	kurija	abl.sg	kurije	p.o.za mesto
multi	multus 3	mnogi	nom.pl.	mnogi	pridev subj.
senatores	senator,-oris m	senator	nom.pl.	senatori	subjekat
veniunt	venio,4	dolaziti	3.lice pl.prezenta	dolaze	predikat
et	et	I	sveza	i	veznik
disputant	disputo,1	raspravljati	3.lice pl.prezenta	rapravljaju	predikat
de	de	o	predlog sa abl.	o	
Caesare	Caesar,-aris m	Cezar	abl.sg	Cezaru	objekat
qui	qui	koji	odnosna zamenica	koji	veznik
in	in	u	predlog sa ac.i abl.	u	
Gallia	Gallia,-ae f	Galija	nom.sg.	Galiji	p.o.za mesto
bellum	bellum,-i n	rat	nom.sg.	rat	
gerit	gero,3	voditi	3.lice sg.prezenta	vodi	

Pueri occurrunt Marci patri, Ciceroni.

Dečaci sreću oca Marka, Cicerona.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
pueri	puer,-eri m	dečak	nom.pl	dečaci	subjekat
ocurrunt	occurro,3/sa dat	sresti	3.lice pl.prezenta	sreću	predikat
Marci	Marcus,-i m	Marko	Gen.-sg.	Marka	objekat
patri	pater,-tris m	oca	Gen.sg.	oca	objekat
Ciceroni	Cicero,-onis, m	Cicerona	Gen.sg.	Cicerona	objekat

Cicero, clarus orator, antea consul erat, at nunc proconsul Ciliciae est.

Ciceron, slavni govornik, ranije konzul bejaše (je bio) ali sad je prokonzul Kilikije.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicero	Cicero,-onis, m	Ciceron	dat.sg.	Ciceron	subjekat
clarus	clarus 3	slavan	nom.sg.	slavni	atribut subj
orator	orator-oris m	govornik	nom.sg.	govornik	apozicija
antea	antea	ranije	p.o.za vreme	ranije	p.o.za vreme
consul	consul,-ulis m	konzul	nom.sg	konzul	apozicija
erat	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.imperfekta	je bio	predikat
at	at	ali, no	sveza	ali	veznik
nunc	nunc	sad		sad	p.o.za vreme
proconsul	proconsul,-ulis,m	prokonzul	nom.sg	prokonzul	apozicija
Ciliciae	Cilicia,-ae, f	Kilikija	gen.sg	Kilikije	čega
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat

Longum iter cum liberis in Graeciam et Asiam facere debet

Dug put sa decom u Grčku i Aziju mora putovati.

on/izostavljen subjekat

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
longum	longus,3	dug	nom.sg.	dug	atribut objekata
iter	iter, itineris, n	put	sveza	put	objekat
cum	cum	sa/kad	predlog sa abl.	sa	predlog
liberis	liberi,-orum, m	deca	abl.pl	decom	za način
in	in	u	predlog sa ak.i abl	u	predlog
Graeciam	Graecia,-ae f	Grčka	ac.sg	Grčku	odr.za mesto
et	et	i	sveza	i	veznik
Asiam	Asia,-ae, f	Azija	Ac.sg.	Aziju	odr.za mesto
facere	facio,3	raditi	facere iter-putovati	putovati	predikat
debet	debeo,2	morati	3.lice pl.prezenta	mora	deo predikata

Mox Romam relinquit, propterea maestus est; Quintus autem valde laetus, Marcus confusus est.
Uskoro Rim ostavlja, zato je tužan, Kvint pak vrlo srećan, Marko je zbunjen.

u 1 izostavljen subjekat / u 2 predikat-je

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
mox	mox	uskoro		uskoro	p.o.za vreme
Romam	Roma,-ae f	Rim	ac.sg	Rim	objekat
relinquit	relinquo,3	ostaviti	3.lice.sg.prezenta	ostavlja	predikat
propterea	propterea	stoga,zato	-	zato	
maestus	maestus,3	tužan	nom.sg	tužan	atribut subjekta
est	sum,esse,fui	biti	3.lice.sg.prezenta	je	predikat
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
autem	autem	pak		pak	
valde	valde	vrlo,veoma		vrlo	p.o.za način
laetus	laetus,3	srećan	nom.sg	srećan	atribut subjekta
Marcus	Marcus,-i m	Marko	nom.sg.	Marko	subjekat
confusus	Confusus,3	zbunjen	nom.sg	zbunjen	deo predikata
est	sum,esse,fui	biti	3.lice.sg.prezenta	je	predikat

In foro quoque praetorem et furem videmus.

Na trgu takođe pretora i lopova vidimo.

Subjekt izostavljen - mi

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
foro	forum,-i n	često	abl.sg	trgu	odr.za mesto
quoque	quoque	takođe		takođe	
praetorem	praetor,-oris m	pretor	ac.sg	pretora	objekat
et	et	i	sveza	i	veznik
furem	fur,furis m.f	lopov	ac.sg	lopova	objekat
videmus	video,2	videti	1.lice.pl.prezenta	vidimo	predikat

Antea fur apud praetorem in iudicio erat.

Ranije lopov kod pretora na sudu je bio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
antea	antea	pre	p.o. za vreme	ranije	p.o za vreme
fur	fur,furis m.f	lopov	nom.sg	lopov	subjekat
apud	apud	kod	predlog sa ac.	kod	
praetorem	praetor,-oris m	pretor	ac.sg	pretora	objekat
in	in	na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
iudicio	iudicium,-ii, n	sud	abl.sg	sudu	p.o.za mesto
erat	sum,esse,fui	biti	3.l.sg.imperfekta	je bio	predikat

LEKCIJA V

U Arkanu

sunce, oblak, ptice, visoke planine, mračna šuma (vukove ne vidiš), vrlo srećan biću, drveće (masline), cveće, kuća, masline, jabuke, nečuvane krave (slobodne), pas, pastir,

-uskoro kući bićemo, ovce, koze, trava, grožđe,

-robovi lenji su bili, služavke bolesne, ali dobro vino, ovde, imamo...

Upravnik imanja malo pijan

-naš upravnik imanja nikad vredan, ali uvek pijan biće.

-sutra kiše biće.

Lisica / grožđe je kiselo.....

Kvintus, brat Cicerona, imanje Arkanum u Laciji ima. Ciceron i Kvintus sa decom sada nisu u gradu, nego su u Arkanu. Sunce zalazi, uskoro će biti noć. Ptice kod visokih planina lete. Na planinama su guste šume; onde mnoge životinje žive: vukovi, lisice, medvedi.

Ispod planine su njive, drveća i mnoge zgrade. Vredan zemljoradnik zemlju kopa. Na imanju su razne životinje. Ovce, krave, koze pastir tera i kući vodi. Pastiru pas pomaže.

Ciceron i Kvint upravnika imanja slušaju. Kvintov upravnik imanja često pijan, uvek je lenj. O teškoćama svog kućnog posla mnogo govori, ali Kvint upravniku imanja ne veruje. U međuvremenu Ciceron nebo posmatra. Možda će sutra biti kiša: jer su na nebu česti oblaci. Dečaci ipak kod reke stoje. Kvint ribe hvata, Markus se sa malom mačkom igra.

Bićeš velika mačka. Kuku miševima. O, ribe, najbolja večera bićete! / ribe, reka

Čita se:

Kvintus, frater Ciceronis, fundum Arkanum in Latio habet. Cicero et Kvintus cum liberis nunquam non in urbe, sed in Arkanum sunt. Sol occidit, dies erit noctis. Aves ad montes altos volant. In montibus silvae dense sunt; ibi multae bestiae habitant: lupi, vulpes, ursi. Sub monte sunt agri, arbores et multa aedificia. Agricola impiger terram fodit. In fundo sunt animalia varia. Oves, vaccae, caprae pastor cogit et domum agit. Pastorem canes adiuvant. Cicero et Kvintus villicum audiunt. Kvinti villicus saepe vinosus, semper piger est. De difficultatibus operum domino suo multa dicit, sed Kvintus villico non credit. Interim Cicero celum conspiciat. Fortasse cras ignis erit: nam in caelo sunt nubes dense. Pueri autem ad flumen stant. Kvintus pisces captat, Markus cum parva felle ludat.

Prevod po rečenicama :

Quintus, frater Ciceronis, fundum Arkanum in Latio habet.

Kvintus, brat Cicerona, imanje Arkanum u Laciji ima.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
frater	frater,-tris m	brat	apozicija, nom.sg	brat	apozic.subjekta
Ciceronis	Cicero,-onis m	Ciceron	gen.sg.	Cicerona	odr.subjekta
fundum	fundum,-i n	imanje	ac.sg	imanje	objekat
Arkanum	Arkanum,-i n	Arkanum	ac.sg	Arkanum	dod.objekta
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
Latio	Latium,-ii n	Lacij	abl.sg	Laciju	pril.odr.mesta
habet	habeo,2	imati	1.lice pl.prezenta	ima	predikat

Cicero et Quintus cum liberis nunc non in urbe, sed in Arcano sunt.
Ciceron i Kvintus sa decom sada nisu u gradu, nego su u Arkanu.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicero	Cicero,-onis, m	Ciceron	nom.sg.	Ciceron	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
cum	cum	sa/kad	predlog sa abl.	sa	predlog
liberis	liberi,-orum m	deca	abl.pl/samo plural	decom	za način
nunc	nunc	sad	prilog	sad	p.o.za vreme
non	non	ne	odrečna rečica	ne	negacija predikata
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
urbe	urbs,-is f	grad	abl.sg	gradu	pril.odr.mesta
sed	sed	nego	sveza	nego	veznik
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
Arcano	Arcanum,-i n	Arkanum	abl.sg	Arkanu	dod.objekta
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

Sol occidit, mox erit nox.

Sunce zalazi, uskoro će biti noć (noć će biti uskoro).

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sol	sol,-is, m	sunce	nom.sg.	sunce	subjekat
occidit	occido,3.	zalaziti	3.l sg.prezenta	zalazi	predikat
mox	mox	uskoro	prilog	uskoro	p.o.za vreme
erit	sum,esse,fui	biti	3.l sg. futura	biće	predikat
nox	nox,noctis f	noć	nom.sg	noć	subjekat

Aves ad montes altos volant.

Ptice kod visokih planina lete.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
aves	avis,-is, f	ptica	nom.pl.	ptice	subjekat
ad	ad	kod	predlog sa akuzat	kod	predlog
montes	mons,-ntis m	planina	acc.pl	planina	p.o.za mesto
altos	altus, 3	visok	acc.pl	visokih	pridev o.za mesto
volant	volo,1	leteti	3.l pl.prezenta	lete	predikat

In montibus silvae densae sunt; ibi multae bestiae habitant: lupi, vulpes, ursi.

Na planinama su guste šume; onde mnoge životinje žive: vukovi, lisice, medvedi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
montibus	mons,-ntis m	planina	abl.pl	planinama	p.o.za mesto
silvae	silva,-ae f	šuma	nom.pl	šume	subjekat
densae	densus, 3	gust	nom.pl	guste	pridev subjekta
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
ibi	ibi	onde	prilog	onde	p.o.za mesto
multae	multus, 3	mnogi	nom.pl	mnoge	pridev subjekta
bestiae	bestia,-ae f	životinje	nom.pl	životinje	subjekat
habitant	habito,1	stanovati	3 l pl.prezenta	stanuju	predikat
lupi	lupus,-i m	vuk	nom.pl	vuci	subj
vulpes	vulpes,-is f	lisica	nom.pl	lisice	subj
ursi	ursus, -i m	medved	nom.pl	medvedi	subj

Sub monte sunt agri, arbores et multa aedificia.

Ispod planine su njive, drveća i mnoge zgrade. (Njive, drveća i mnoge zgrade su ispod planine)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sub	sub	ispod	predlog sa ak.i abl	ispod	predlog
monte	mons,-ntis m	planina	abl.sg	planine	p.o.za mesto
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
agri	ager,-gri m	njiva	nom.pl	njive	subjekat
arbores	arbor,-oris m	drvo	nom.pl	drveće	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
multa	multus, 3	mnogi	nom.pl	mnoge	pridev subjekta
aedificia	aedificium,-ii f	zgrada	nom.pl	zgrade	subjekat

Agricola impiger terram fodit.

Vredan zemljoradnik zemlju kopa.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
agricola	agricola,-ae f	zemljoradnik	nom.sg	zemljoradnik	subjekat
impiger	impiger	vredan	nom.sg	vredan	pridev subjekta
terram	terra,-ae f	zemlja	acc.sg	zemlju	objekat / šta
fodit	fodio, 3.	kopati	3.lice sg.prezenta	kopa	predikat

In fundo sunt animalia varia.

Na imanju su razne životinje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
fundo	fundum,-i n	imanje	abl.sg	imanju	p.o.mesto
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
animalia	animal,-alis	životinja	nom.pl	životinje	subjekat
varia	varius 3	raznovrsne	nom.pl	raznovrsne	pridev subjekta

Oves, vaccas, capras pastor cogit et domum agit.

Ovce, krave, koze pastir tera i kući vodi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
oves	ovis,-is f	ovca	acc.pl	ovce	objekat
vaccas	vacca,-ae f	krava	acc.pl	krave	objekat
capras	capra,-ae f	koza	acc.pl	koze	objekat
pastor	pastor,-oris m	pastir	nom.pl	pastir	subjekat
cogit	cogo,3	terati	3.lice sg.prezenta	tera	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
domum	domus,-i	kuća	acc.sg	kući	objekat/gde
agit	ago,3.	voditi	3.l.sg.prezenta	vodi	predikat

Pastorem canis adiuvat.

Pastiru pas pomaže.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
pastorem	pastor,-oris m	pastir	acc.pl	pastiru	nepravi objekat
canis	canis,-is mf	pas	nom.sg	pas	subjekat
adiuvat	adiuvo,1 (sa acc)	pomagati	3 l sg prezenta	pomaže	predikat

Cicero et Quintus vilicum audiunt.
Ciceron i Kvint upravnika imanja slušaju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicero	Cicero,-onis, m	Ciceron	nom.sg.	Ciceron	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
vilicum	vilicus,-i m	upravnik imanja	acc.sg	upravnika	objekat
audiunt	audio,4	slušati	3.lice pl.prezenta	slušaju	predikat

Quinti vilicus saepe vinosus, semper piger est.
Kvintov upravnik imanja često pijan, uvek je lenj.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Quinti	Quintus,-i m	Kvint	gen.sg.	Kvintov	apozicija subjekta
vilicus	vilicus,-i m	upravnik imanja	nom.sg	upravnik	subjekat
saepe	saepe	često	prilog	često	prilog
vinosus	vinosus,3	pijan	nom.sg	pijan	imenski deo predikata
semper	semper	uvek	prilog	uvek	prilog
piger	piger 3	lenj	nom.sg	lenj	imen.deo predikata
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat

De difficultatibus operae domino suo multa dicit, sed Quintus vilico non credit.
O teškoćama svog kućnog posla mnogo govori (subj.izostavljen-on-vilicus), ali Kvint upravniku imanja ne veruje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
difficultatibus	difficultas,-atis f	teškoća	abl.pl	teškoćama	
operae	opera,-ae f	posao	gen.sg	posla	
domino	domus,i m	kuća	abl.sg	kućnog	
suo	suus,3	svoj	abl.sg	svog	
multa	multus 3	mного	abl.sg	mного	
dicit	dico,3	govoriti	3 l sg prezenta	govori	predikat
sed	sed	ali,nego	sveza	ali	veznik
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
vilico	vilicus,-i m	upravnik imanja	abl.sg	upravniku	
non	non	ne	odrečna rečica	ne	negacija predikata
credit	credo,3	verovati	3.lice sg.prezenta	veruje	predikat

Interim Cicero caelum conspicit.
U međuvremenu Ciceron nebo posmatra.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
interim	interim	U međuvremenu	prilog	U međuvremenu	prilog
Cicero	Cicero,-onis, m	Ciceron	nom.sg.	Ciceron	subjekat
caelum	caelum,-i n	nebo	acc.sg	nebo	objekat
conspicit	conspicio,3	opaziti	3.lice pl.prezenta	posmatra/ zapaža	predikat

LEKCIJA VI

U pozorištu

glumac / Dođi i najzad pismo pročitaj! Pevačica /ili voli me, ili oslobodi ljubavnih okova! frulaš, kitarista, scena, kada rvači dolaze? Sedi i čuti! Komedija previše tužna i teška! Igrači trkači, gde ste? Zašto ja nemam palu zelene boje?! Monodijske pesme su, Tulija, ne pesme! Prijatno je tako slatku pesmu slušati. Ali teško toliko sati sedeti.

Terencija i Pomponija sa decom u pozorištu sede i komediju posmatraju. Na pozornici pevačica peva tužnu pesmu o ljubavi. Glumac dolazi, kratko pismo nosi, viče, zove, ali pevačica ništa ne čuje.

Marku i Kvintu komedija je teška i dosadna. Isto tako dečak, koji sa ocem sedi, rvače uzalud očekuje. Ali Tuliji se komedija sviđa, naročito pesme. (Tulija greši i „pesme“ kaže- zato Terencija ćerku ispravlja.) Pomponija o haljinama uvek razmišlja i pevačicinoj pali zavidi. Ali, teško je babi tako dugo sedeti: nije više mlada i kičma boli.

čita se:

Terencija et Pomponija cum liberis in teatro sedent et komediam spektant. In scena kantriks triste kantikum de amore canit. Aktor venit, brevem epistulam portat, klamat, vokat, sed kantriks nihil audit.

Marko et Kvinto komedia gravis et molesta est. Item puer, kvi cum patre sedet, pugiles frustra ekspektat. Sed Tulie komedia placet, prezertim kantika. (Tulia erat et „karmina“ dicit – ideo Terencia filiam corigit.)

Pomponia de vestimentis semper cogitat et palla kantrici invidet.

At avie difficile est tam diu sedere: non iam est juvenis et dorzum dolet.

Prevod po rečenicama :

Terentia et Pomponia cum liberis in teatro sedent et comoediam spectant

Terencija i Pomponija sa decom u pozorištu sede i komediju posmatraju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Terentia	Terentia,-ae f	Terencija	nom.sg.	Terencija	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
Pomponia	Pomponia,-ae f	Pomponija	nom.sg.	Pomponija	subjekat
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
liberis	liberi,-orum m	deca	abl.pl./samo plural	decom	za način
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
teatro	theatrum,-i n	pozorište	abl.sg	pozorištu	
sedent	sedeo,2	sedeti	3 lice pl.prezenta	sede	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
comoediam	comoedia,-ae f	komedija	acc.sg	komediju	objekat
spektant	specto,1.	posmatrati	3.lice pl.prezenta	posmatraju	predikat

In scaena cantrix triste canticum de amore canit.

Na pozornici pevačica peva tužnu pesmu o ljubavi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
scaena	scaena,-ae f	pozornica	abl.sg	pozornici	p.o.mesto
cantrix	cantrix,-icis f	pevačica	nom.sg	pevačica	subjekat
triste	tristis,e	tužan	acc.sg	tužnu	dod.objektu
canticum	canticum,-i n	m.pesma	acc.sg	pesmu	objekat
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
amore	amor,-oris m	ljubav	abl.pl	ljubavi	
canit	cano,3	pevati	3.lice sg.prezenta	peva	predikat

Actor venit, brevem epistulam portat, clamat, vocat, sed cantrix nihil audit.

Glumac dolazi, kratko pismo nosi,viče, zove, ali pevačica ništa ne čuje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
actor	actor,-oris m	glumac	nom.sg.	glumac	subjekat
venit	venio,4	dolaziti	3 lice sg.prezenta	dolazi	predikat
brevem	brevi,e	kratak	acc.sg.	kratko	dod.objektu
epistulam	epistula,-ae f	pismo	acc.sg.	pismo	objekat
portat	porto,1	nositi	3 lice sg.prezenta	nosi	predikat
clamat	clamo,1	vikati	3 lice sg.prezenta	viče	predikat
vocat	voco,1	zvati	3 lice sg.prezenta	doziva	predikat
sed	sed	ali,nego	sveza	ali	veznik
cantrix	cantrix,-icis f	pevačica	nom.sg	pevačica	subjekat
nihil	nihil	ništa	odrična zamenica	ništa/ne	negacija
audit	audio,4.	slušati	3.lice sg.prezenta	čuje	predikat

Marco et Quinto comedia gravis et molesta est.

Marku i Kvintu komedija je teška i dosadna.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Marco	Marcus,-i m	Marko	dat.sg.	Marku	objekat/nepravi
et	et	i	sveza	i	veznik
Quinto	Quintus,-i m	Kvint	dat.sg.	Kvintu	objekat/nepravi
comoedia	comoedia,-ae f	komedija	nom.sg	komedija	subjekat
gravis	gravis, e	težak	nom.sg	teška	dod.predikatu
et	et	i	sveza	i	veznik
molesta	molestus 3	dosadan	nom.sg	dosadna	dod.predikatu
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat

Item puer, qui cum patre sedet, pugiles frustra expectat.

Isto tako dečak, koji sa ocem sedi, rvače uzalud očekuje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
item	item	takođe	sveza	isto tako	prilog
puer	puer,-i m	dečak	nom.sg	dečak	subjekat
qui	qui	koji	odnosna zamenica	koji	
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
patre	pater,-is m	otac	abl.sg	ocem	za način
sedet	sedeo,2	sedeti	3 lice sg prezenta	sedi	predikat
pugiles	pugil,-ilis m	rvač	acc.pl	rvače	objekat
frustra	frustra	uzalud	prilog	uzalud	
expectat	expecto,1	čekati	3.lice sg.prezenta	čeka	predikat

Sed Tulliae comoedia placet, praesertim cantica.

Ali Tuliji se komedija sviđa, naročito pesme.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sed	sed	ali,nego	sveza	ali	veznik
Tulliae	Tullia,-ae f	Tulija	dat.sg.	Tuliji	nep.objekat
comoedia	comoedia,-ae f	komedija	nom.sg	komedija	subjekat
placet	placeo,2 (sa dat.)	svidati se	3 lice sg.prezenta	se sviđa	predikat
praesertim	praesertim	naročito	prilog	naročito	prilog
cantica	canticum,-i n	pesma	acc.pl	pesme	objekat

(Tullia errat et „carmina“ dicit – ideo Terentia filiam corrigit.)

(Tulija greši i „pesme“ kaže - zato Terencija ćerku ispravlja.)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Tullia	Tullia,-ae f	Tulija	nom sg.	Tulija	subjekat
errat	erro,1	grešiti	3 lice sg prezenta	greši	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
carmina	carmen,-inis n	pesma	acc.pl	pesme	objekat
dicit	dico,3	govoriti	3 lice sg.prezenta	kaže	predikat
ideo	ideo	zato/stoga	sveza	zato	sveza
Terentia	Terentia,-ae f	Terencija	nom sg.	Terencija	subjekat
filiam	filia,-ae f	ćerka	acc.sg	ćerku	objekat
corrigit	corrigo-3	ispraviti	3 lice sg.prezenta	ispravlja	predikat

Pomponia de vestimentis semper cogitat et palla cantrici invidet.

Pomponija o haljinama uvek razmišlja i pevačicinoj pali zavidi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Pomponia	Pomponia,-ae f	Pomponija	nom sg.	Pomponija	subjekat
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
vestimentis	vestimentum-i n	haljina	abl.pl	haljinama	
semper	semper	uvek	prilog	uvek	prilog
cogitat	cogito,1	razmišljati	3 lice sg prezenta	razmišlja	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
palla	palla,-ae f	pala	abl.sg	haljini	
cantrici	cantrix,-icis f	pevačica	dat.sg	pevačice	
invidet	invideo,2.	zavideti	3.lice sg.prezenta	zavidi	predikat

At aviae difficile est tam diu sedere: non iam est iuvenis et dorsum dolet.

Ali, teško je babi tako dugo sedeti:nije više mlada (izostavlja subj) i kičma je boli.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
at	at	ali, no	sveza	ali	sveza
aviae	avia,-ae f	baba	dat.pl	babi	nepravi objekat
difficile	diffice	teško	prilog	teško	deo predikata
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
tam	tam	tako	prilog	tako	prilog
diu	diu	dugo	prilog	dugo	prilog
sedere	sedeo,2	sedeti	infinitiv	sedeti	deo predikata
non	non	ne	odrečna rečica	ni	negacija predikata
iam	iam	već		više	
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
iuvenis	iuvenis,e	mlad	nom.sg	mlada	
et	et	i	sveza	i	veznik
dorsum	dorsum,-i n	kičma	acc.sg	kičma	objekat
dolet	doleo,2	boleti	3 lice sg prezenta	je boli	predikat

LEKCIJA VII

Marko je mnogo pitao

Ciceronovi, otac i sin, na brežuljku Kapitolu su bili: šetali su se, hramove razgledali i razgovor o bogovima i veri su imali. Marko je mnogo pitao: o starosti grada Rima, o kraljevima, o građenju hramova; potom o Rimskim narodnim ustanovama, o senatu, o konzulima i drugim državnim službenicima. Radostan otac govorio je sve...

-Šta je unutra u hramu?

-Hramovi su kao kuće bogova. Umetnici statue bogova su radili i u hramovima su postavljali.

-Ali odakle toliko hramova?

-Kraljevi, koji su nekada u gradu Rimu imperiju imali, hramove su prvi gradili: Jupitera, Junone, Minerve, ovde na Kapitolu, Saturna na trgu, mnoge druge...

Ali evo, pomalo u razgovoru o punskim ratovima dolaze, jer Marko nepromišljeno o kartaginskom kralju Hanibalu mnogo pita. Sad i radost oca pomalo nestaje ali ljutnja jača. Vrapci, koji su skakutali mnogo na sve strane, sada na nebo lete. (modus, i m množina)

-koliko dugo kraljeve nemamo?

-nekoliko vekova! Sad senat i konzuli i drugi magistrati narodom vladaju!

-ne konzuli ili kraljevi sa Hanibalom ratove su vodili?

-konzuli! Sad gledaj: našu istoriju nisi dosta čitao!!! Vrapci odleteše.

Čita se:

Markus multa kvirebat

Cicerones, pater et filius, in monte Capitolino erant: ambulabant, templa spektabant et kolokvium de deis et religione habebant. Markus multa interrogabat: de vetustate urbis Rome, de regibus, de edifikatione templorum; dein de institutionibus populi Romani, de senatu, de consulibus et aliis magistratibus. Pater letus dicebat omnia...

-Kvid est intus, in templo?

-Templa sicut deorum domus sunt. Artifices signa deorum faciebant et in templis statuebant.

-At unde tot templa?

-Reges, kvi olim in urbe Roma imperium habebant, templa primi edificabant: Jovis, Junonis, Minerve hic in Capitolio, Saturni in foro et multa alia...

Sed ekce, paulatim in sermonem de belis Punicis veniunt: nam Markus temere de Kartaginienzium rege Hanibale multa rogat. Nunk et leticia patris paulatim dekrescit at irakundia krescit. Paseres, kvi modo undikve saliebant, nunk in celum volant.

-Kvamidu reges non habemus?

-Alikvot sekula! Nunk senatus et konzules et alii magistratus populum regunt!

-Konzulsne an reges kum Hanibale bela gerebant.

-KONSULES! Sed video: historiam nostram NON SATIS LEGEBAS !!!

Prevod po rečenicama :

Cicerones, pater et filius, in monte Capitolino erant: ambulabant, templa spectabant et colloquium de deis et religione habebant.

Ciceronovi, otac i sin, na brežuljku Kapitolu su bili: šetali su se, hramove razgledali i razgovor o bogovima i veri su imali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicerones	Cicero,-onis, m	Ciceron	gen.pl.	Ciceronovi	odr.subjekta
pater	pater,-tris m	otac	nom.sg	otac	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
filius	filius,-ii m	sin	nom.sg	sin	subjekat
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
monte	mons,-ntis m	planina	abl.sg	planini	p.o.za mesto
Capitolino	Capitolium,-ii n	Kapitol	abl.sg.	Kapitol	p.o.za mesto
erant	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.imperfekta	su bili	predikat
ambulabant	ambulo,1	šetati	3.lice pl.imperfekta	šetali su	predikat
templa	templum,-i n	hram	akuzativ pl.	hramove	objekat
spectabant	specto,1	posmatrati	3.lice pl.imperfekta	razgledali	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
colloquium	colloquium,-ii n	razgovor	acc.sg	razgovor	objekat
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
deis	deus,-i m	bog	abl.pl	bogovima	dod.objektu
et	et	i	sveza	i	veznik
religione	religio,-onis f	vera	abl.sg	veri	dod.objektu
habebant	habeo,2	imati	3.lice pl.imperfekta	su imali	predikat

Marcus multa interrogabat: de vetustate urbis Romae, de regibus, de aedificatione templorum; dein de institutionibus populi Romani, de senatu, de consulibus et aliis magistratibus.

Marko je mnogo pitao: o starosti grada Rima, o kraljevima, o građenju hramova; potom o Rimskim narodnim ustanovama, o senatu, o konzulima i drugim državnim službenicima.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Marcus	Marcus,-i m	Marko	nom.sg.	Marko	subjekat
multa	multus 3	mного	abl.sg	mного	dod.predikatu
interrogabat	interrogo,1	pitati	3.lice sg.imperfekta	je pitao	predikat
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
vetustate	vetustas,-atis f	starost	abl.sg	starosti	
urbis	urbs,-urbis f	grad	gen.sg	grada	
Romae	Roma,-ae f	Rim	gen.sg	Rima	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
regibus	rex,regis m	kralj	abl.pl	kraljevima	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
aeduficatione	aedificatio,-is f	građenje	abl.sg	građenju	
templorum	templum,-i n		gen.pl	hramova	
dein	dein	potom	prilog	potom	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
institutionibus	institutio,-is f	ustanova	abl.pl	ustanovama	
poluli	populus,-i m	narod	gen.sg	naroda	
Romani	Romanus,3	Rimski	gen.sg	rimskog	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
senatu	senatus,-us m	senat	abl.pl	senatu	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
consulibus	consul,-ulis m	konzul	abl.pl	konzulima	
et	et	i	sveza	i	veznik
aliis	alius, 3	drugi	pridev,m,abl.pl	drugim	
magistratibus	magistratus,-us m	d.slужbenik	abl.pl	slужbenicima	

Pater laetus dicebat omnia...

Radostan otac govorio je sve...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
pater	pater,-tris m	otac	nom.sg	otac	subjekat
laetus	laetus,3	radostan	nom.sg	radostan	pridev subjekta
dicebat	dico,3	govoriti	3.lice sg.imperfekta	je govorio	predikat
omnia	omnis,e	sav	nom.pl	sve	

-Quid est intus, in templo?

-Šta je unutra, u hramu?

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
quid	quid	šta	upitna zamenica	šta	subjekat
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
intus	intus	unutra		unutra	predlog
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
templo	templum,-ii n	hram	abl.sg	hramu	p.o.za mesto

-Templa sicut deorum domus sunt. Artifices signa deorum faciebant et in templis statuebant.

-Hramovi su kao kuće bogova. Umetnici statue bogova su radili i u hramove su postavljajali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
templa	templum,-ii n	hram	nom.pl	hramovi	subjekat
sicut	sicut	kao		kao	
deorum	deus,-i m	bog	gen.pl	bogova	
domus	domus,-us f	kuća	acc.pl	kuće	
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

-At unde tot templa?

-Ali odakle toliko hramova? (subjekat i predikat izostavljeni)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
at	at	ali	sveza	ali	
unde	unde	odakle		odakle	
tot	tot	toliko		toliko	
templa	templum,-ii n	hram	acc.pl	hramova	objekat

-Reges, qui olim in urbe Roma imperium habebant, templa primi aedificabant:Jovis, Juonis, Minervae hic in Capitolio, Saturni in foro et multa alia...

-Kraljevi, koji su nekada u gradu Rimu imperiju imali, hramove su prvi gradili: Jupitera, Junone, Minerve, ovde na Kapitolu, Saturna na trgu, mnoge druge...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
reges	rex,regis m	kralj	nom.pl	kraljevi	subjekat
qui	qui	koji	upitna zamenica	koji	
olim	olim	nekad	prilog za vreme	nekad	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
urbe	urbs,-urbis f	grad	abl.sg	gradu	
Roma	Roma,-ae f	Rim	abl.sg	Rimu	
imperium	imperium,-ii n	imperija	acc.sg	imperiju	objekat
habebant	habeo,2	imati	3.lice pl imperfekta	su imali	predikat
templa	templum,-ii n	hram	acc.pl	hramove	objekat
primi	primus,3	prvi	nom.pl	prvi	dod.subjektu
aedificabant	aedifico,1	graditi	3.lice pl imperfekta	su gradili	predikat
Iovis	Iuppiter,Iovis m	Jupiter	gen.sg	Jupitera	
Iuonis	Iuno,-onis f	Junona	gen.sg	Junone	
Minervae	Minerva,-ae f	Minerva	gen.sg	Minerve	
hic	hic	ovde	prilog	ovde	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
Capitolio	Capitolium,-ii n	Kapitol	abl.sg	Kapitolu	
Saturni	Saturnus,-i m	Saturn	gen.sg	Saturna	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog

foro	forum,-i n	trg	abl.sg	trgu	
et	et	i	sveza	i	veznik
multa	multa	mnogo	prilog	mnoge	
alia	alius,3	drugi	pridev, acc.pl.n	druge	

Sed ecce, paulatim in sermonem de bellis Punicis veniunt: nam Marcus temere de Carthaginiensium rege Hannibale multa rogat.

Ali evo, pomalo u razgovoru o punskim ratovima dolaze, jer Marko nepromišljeno o kartaginskom kralju Hanibalu mnogo pita.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sed	sed	ali	sveza	ali	
ecce	ecce	evo	prilog	evo	
paulatim	paulatim	pomalo	prilog	pomalo	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
sermonem	sermo,-onis m	razgovor	acc.sg	razgovoru	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
bellis	bellum,-i n	rat	abl.pl	ratovima	
Punicis	Punicus,3	punski	abl.pl	Punskim	
veniunt	venio,4	dolaziti	3.lice pl prezenta	dolaze	predikat (oni)
nam	nam	jer, naime	sveza	jer	
Marcus	Marcus,-i m	Marko	nom.sg.	Marko	subjekat
temere	temere	nepromišljeno	prilog	nepromišljeno	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
carthaginiensium	carthaginiensis,is	kartaginjanin	gen.pl	kartaginjana	
rege	rex,regis m	kralj	abl.pl	kralju	
Hannibale	Hannibal,-alis m	Hanibal	abl.sg	Hanibalu	
multa	multa	mnogo	prilog	mnogo	
rogat	rogo,1	pitati	3.lice sg. prezenta	pita	predikat

Nunc et laetitia patris paulatim decrescit at iracundia crescit.

Sad i radost oca pomalo nestaje ali ljutnja jača.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
nunc	nunc	sad	prilog	sad	
et	et	i	sveza	i	veznik
laetitia	laetitia,-ae f	radost	nom.sg	radost	subjekat
patris	pater,-is m	otac	gen.sg	oca	
paulatim	paulatim	pomalo	prilog	pomalo	
decrescit	decresco,3	nestajati	3.lice sg prezenta	nestaje	predikat
at	at	ali	sveza	ali	
iracundia	iracundia,-ae f	ljutnja	nom.sg	ljutnja	subjekat
crescit	cresco,3	napredovati	3.lice sg prezenta	napreduje	predikat

Passeres, qui modo undique saliebant, nunc in caelum volant.

Vrapci, koji su skakutali mnogo na sve strane, sada na nebo lete. (modus,i m množina)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
passeres	passer,-eris m	vrapac	nom.pl	vrapci	subjekat
qui	qui	koji	upitna zamenica	koji	
modo	modus,-i m	mnogo	abl.sg	mnogo	
saliebant	salio,4	skakati	3.1 pl imperfekta	su skakali	predikat
nunc	nunc	sad	prilog	sad	p.o.za vreme
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
caelum	caelum,-i n	nebo	acc.sg	nebo	
volant	volo,1	leteti	3.lice pl prezenta	lete	predikat

-Quamdiu reges non habemus?

-Koliko dugo kraljeve nemamo? (subjekat izostavljen-mi)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
quamdiu	quamdiu	koliko dugo	upitna rečica	koliko dugo	
reges	rex,regis m	kralj	acc.pl	kraljeve	objekat
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
habemus	habeo,2	imati	3.lice pl prezenta	imamo	predikat

-Aliquot saecula!

-Nekoliko vekova!

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
aliquot	aliquot	nekoliko	prilog	nekoliko	dod.objektu
saecula	saeculum,-i n	vek	acc.pl	vekova	objekat

LEKCIJA VIII

Ciceronovo pismo

Ciceron Atinjanina pozdravlja.

Na Pompeji nekoliko dana sam bio; tamo sam o putu mnogo razmišljao. Uskoro ću biti u Brindiziju. Tamo Pomptin, legat moj će doći; uskoro u Kilikiju zajedno ćemo ploviti. U Brindiziju takođe Pompeju ću videti. Mnoge razgovore o državi ću čuti. Saznaćemo ne mnogo stvari, ali takođe glasine o Cezaru. U senat pak veliku nadu polažem.

Već gorim od želje za gradom. O stanju svih država meni ćeš pisati, moje poslove kod kuće brižljivo ćeš obavljati – sigurno znam. Ja ni duga niti mnoga pisma neću slati; pričaću kad nešto budem imam novo.

Ciceron dečak tebe pozdravlja. Tvoja pisma ću očekivati. Zdravo.

.....
Veliko delo Cicerona / o legijama

čita se:

Ciceronis epistula

Cicero Atiko salutem dicit.

In Pompeiano alikvot dies eram; ibi de itinere multa cogitabam. Moks Brundizii ero. Eo Pomptinus (greška u knjizi), legatus meus veniet; moks in Ciliciam una navigabimus.

Brundizii etiam Pompeium videbo. Multos de re publica sermones accipiam.

Kognoscemus non modo res, sed etiam rumores de Cezare. In senatu autem magnam spem pono.

Iam flagro desiderio Urbis. Omnia de rei publice statu mihi skribes, negocia mea domi diligenter konficiēs – certo scio. Ego nek longas nekve multas literas mitam; narabo kum alikvid habebo novi.

Cicero puer tibi salutem dicit. Tuas literas ekspektabo. Vale.

Futur I

- na prezentsku osnovu za I i II konjugaciju +**-bo** a za III i IV + **-am**

-bis **-es**

-bit **-et**

-bimus **-emus**

-bitis **-etis**

-bunt **-ent**

Ciceronis epistula

Ciceronovo pismo

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	
Ciceronis	Cicero,-onis, m	Ciceron	gen.sg.	Ciceronovo	
epistula	epistula,-ae f	pismo	nom.sg	pismo	

Cicero Attico salutem dicit.

Ciceron Atinjanina pozdravlja.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicero	Cicero,-onis, m	Ciceron	nom.sg.	Ciceron	subjekat
Attico	Atticus,-i m	Atinjanin	dat.sg	atinjanina	ind.objekat
salutem dicit	salutem dicere,3	pozdravljati	3 lice sg prezenta	pozdravlja	predikat

In Pompeiano aliquot dies eram; ibi de itinere multa cogitabam.

Na (imanju)Pompeji nekoliko dana sam bio; tamo sam o putu mnogo razmišljao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
Pompeiano	Pompeianum,-i n	Pompeja	abl.sg	Pompeji	o.mesta
aliquot	aliquot	nekoliko	neodređena zamenica	nekoliko	predlog
dies	dies,-ei m	dan	acc.pl	dana	objekat
eram	sum,esse,fui	biti	1lice sg imperfekta	bejah	predikat (ja)
ibi	ibi	onde, tamo	prilog	tamo	p.o.za mesto
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
itinere	iter,iteris n	put	abl.sg	putu	
multa	multa	mnogo	prilog	mnogo	
cogitabam	cogito,1	razmišljati	1lice sg imperfekta	razmišljah	predikat (ja)

Mox Brundisii ero.

Uskoro ću biti u Brindiziju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
mox	mox	uskoro	prilog	uskoro	prilog
Brundisii	Brundisii	u Brundiziju	acc.sg	u Brundiziju	o.za mesto
ero	sum,esse,fui	biti	1.lice sg.futura	biću	predikat (ja)

Eo Pomptinus, legatus meus veniet; mox in Ciliciam una navigabimus.

Tamo Pomptin, legat moj će doći; uskoro u Kilikiju zajedno ćemo ploviti.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
eo	eo	tamo	prilog	tamo	p.o.mesta
Pomptinus	Pomptinus,3	Pomptin	sveza	Pomptin	subjekat
legatus	legatus,-i m	legat	nom.sg	legat	apozicija subjekta
meus	meus,3	moj	nom.sg	moj	pridev subjekta
veniet	venio,4	doći	3.lice sg futura	će doći	predikat
mox	mox	uskoro	prilog	uskoro	prilog za vreme
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
Ciliciam	Cilicia,-ae f	Kilikija	acc.sg	Kilikiju	o.za mesto
una	una	zajedno	prilog	zajedno	prilog za način
navigabimus	navigo,1	ploviti	1.lice pl futura	plovićemo	predikat (mi)

Brundisii etiam Pompeium videbo.

U Brindiziju takođe Pompeju ću videti.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Brundisii	Brundisii	u Brundiziju	acc.sg	u Brundiziju	o.za mesto
etiam	etiam	takođe	prilog	takođe	prilog
Pompeium	Pompeius,3	Pompej	acc.sg	Pompeju	objekat
videbo	video,3	videti	1.lice sg.futura	videću	predikat (ja)

Multos de re publica sermones accipiam. Mnoge o državi razgovore ću čuti.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
multos	multus,3	mnogi	acc.pl	mnoge	d.objekta
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
re publica	res publica, f	država	abl.sg	državi	
sermones	sermo,-onis m	razgovor	acc.pl	razgovore	objekat
accipiam	accipio,3	čuti	1.lice sg.futura	ćuću	predikat (ja)

Cognoscemus non modo res, sed etiam rumores de Caesare.

Saznaćemo ne mnogo stvari, ali takođe glasine o Cezaru.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
cognoscemus	cognosco,3	saznati	1.lice pl.futura	saznaćemo	predikat (mi)
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
modo	modus,-i m	mnogo	abl.sg	mnogo	
res	res,-ei f	stvar	acc.pl	stvari	objekat
sed	sed	ali	prilog	ali	
etiam	etiam	takođe	prilog	takođe	prilog
rumores	rumor,-oris m	glasina	acc.pl	glasine	objekat
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
Caesare	Caesar,-aris m	Cezar	abl.sg	Cezaru	

In senatu autem magnam spem pono.

U senat pak veliku nadu polažem. (u senat se uzdam)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
senatu	senatus,-us m	senat	abl.sg	senat	
autem	autem	pak		pak	
magnam	magnus,3	velik	acc.sg	veliku	d.objekta
spem	spes	nada		nadu	
spem pono	spem ponere	uzdati se	1.lice sg.prezenta	polažem	predikat (ja)

Iam flagro desiderio Urbis.

Već gorim od želje za gradom.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
iam	iam	već		već	
flagro	flagro,1	goriti	1.lice sg.prezenta	gorim	predikat (ja)
desiderio	desiderium,-ii n	čežnja	abl.sg	od čežnje	
urbis	urbs,-urbis	grad	gen.sg	za gradom	

Omnia de rei publicae statu mihi scribes, negotia mea domi diligenter conficies-certo scio.

Sve o stanju države meni ćeš pisati, moje poslove kod kuće brižljivo ćeš obavljati-sigurno znam.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
omnia	omnis,e	sav	acc.pl	sve	d.objekta
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
rei publicae	res publica, f	država	gen.sg	države	
statu	status,-us m	stanje	abl.pl	stanju	objekat
mihi	ego, mei, mihi...	ja	dat.sg	meni	ind.objekat
scribes	scribo,3	pisati	2.lice sg.futura	ćeš pisati	predikat (ti)
negotia	negotium,ii n	posao	acc.pl	poslove	objekat
mea	meus,3	moj	acc.pl	moje	d.objektu
domi	domi	kod kuće		kod kuće	
diligenter	diligenter	brižljivo	prilog	brižljivo	
conficies	conficio,3	obavljati	2 lice sg futura	ćeš obavljati	predikat (ti)
certo	certo	sigurno	prilog	sigurno	
scio	scio,3	znati	1 lice sg prezenta	znam	predikat (ja)

Ego nec longas neque multas litteras mittam; narrabo cum aliquid habebo novi.

Ja ni duga niti mnoga pisma neću slati; pričaću kad nešto budem imam novo.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ego	ego	ja	lična zam.nom	ja	subjekat
nec-neque	nec - neque	ni-niti	negacija	ni	negacija
longas	longus,3	dug	acc.pl	duga	d.objektu
-neque				niti	negacija
multas	multus,3	mnogi	acc.pl	mnoga	d.objektu
litteras	littera,-ae f	slovo/pismo	acc.pl	pisma	objekat
mittam	mitto,3	slati	1.lice sg futura	ću slati	predikat
narrabo	narro,1	pričati	1.lice sg futura	pričaću	predikat (ja)
cum	cum	kad		kad	
aliquid	aliquid	nešto	neodređena zamenica	nešto	
habebo	habeo,2	imati	1.lice sg futura	budem imao	predikat (ja)
novi	novus,3	nov	gen.sg	novog	

Cicero puer tibi salutem dicit..

Ciceron dečak tebe pozdravlja.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicero	Cicero,-onis, m	Ciceron	nom.sg.	Ciceron	subjekat
puer	puer,-i m	dečak	nom.sg	dečak	apoz.subjekta
tibi	tu,tui,tibi,te	ti	dativ.sg	tebe	ind.objekat
salutem	salus	pozdrav			
salutem dicit	salutem dicere,3	pozdravljati	3 lice sg prezenta	pozdravlja	predikat

Tvoja pisma ću očekivati. Zdravo.

Tuas litteras expectabo. Vale.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
tuas	tuus,3	tvoj	acc.pl.	tvoja	d.objektu
litteras	littera,-ae f	slovo/pismo	acc.pl	pisma	objekat
expectabo	expecto,1	očekivati	1 lice sg futura	ću očekivati	predikat (ja)
vale	vale	zdravo		ZDRAVO	

LEKCIJA IX

Lucije od oca beži

trem/ prostorija sa toplom vodom / svlačionica / prostorija sa mlakom vodom.

Ko će od vas loptom da se igra?

Ovde sam se sakrio. Otac je u bazenu. Sada ću vino piti!

Ja sam se već sa diskom igrao.

Sav sam se oznojio.

Peri glavu hladnom (vodom).

Niko vrata nije zatvorio. Sva toplota je nestala.

Dok sam bio na tremu Lucija sam video. Ti ga ne vide?

U svlačionici odeću je ostavljao. Posle nismo bili zajedno. Možda od oca beži.

Gospodari, odeću vašu sam pazio.

Bol sam ti iz leđa izbacio!

Lucije moj sa mnom je došao. Gde je sada?

Svi dečaci su bili na tremu. Lucije je sebi loptu tražio.

Juče voda nije bila tako hladna.

Meni je topla. Dopada mi se.

Pompeji slavne terme (javna kupatila) su gradili. Dok su na Pompeji bili, dečaci Ciceroni terme su posećivali. Prvo su u svlačionici odeću ostavljali, potom u prostoriju sa toplom vodom ne dugo su se znojili – brzo u bazen su uskočili.

„Prostorija sa mlakom vodom nam nije neophodna“-Kvint je rekao -„mladi smo!“ „Ali gde je sada Lucije?“ Marko je pitao -„Na tremu sa nama je bio“. A Kvint: „Ja sam video takođe Kvinta, ali u svlačionici. U bazen nije ulazio. U bazen Lucijev otac je ušao. O svom sinu prijatelja je pitao. „Lucije je bio na tremu“- odgovorio je prijatelj – loptu je imao. Ali gde je sada? „Lucije se sakrio; zato njega sada niko ne vidi. Vidiš li ti nevaljalog dečaka Luciju?

čita se:

Lucius patrem fugit

Pompeiani preklaras terms edificaverunt. Dum Pompeis manēbant, pueri Cicerōnes terms vīzitavērunt. Primum in apoditerio vestimenta relikvērunt, dein in kaldario non diu sudābant – celeriter in piscinam inziluērunt. „Tepidarium nobis non est necesarium“- Kvintus diksit - „iuvēnes sumus!“ „Sed ubi nūnk Lucius est?“ Markus interrogavit - „In peristilo nobiskum fuit.“ At Kvintus: „Ego kvokve Kvintum vidi, sed in apoditerio. Piscinam non intravit.“

In piscinam Lucii pater descendit. De filio suo amikum interrogavit. „Lucius in peristilo fuit“- respondit amikus – „pilam habuit. Sed ubi nūnk est?“

Lucius delituit; kvare eum nūnk nemo videt. Vides **ne** tu improbum puerum Lucium?

	1. pers. sg.	2. pers. sg.	lič.povr.zam	1. pers. pl.	2. pers. pl.
nominativ	ego	tu	-	nos	vos
genitiv	mei	tui	sui	nostri/nostrum	vestri/vestrum
dativ	mihi	tibi	sibi	nobis	vobis
akuzativ	me	te	se	nos	vos
vokativ	nema	-	-	-	-
ablativ	a me/mecum	a te /tecum	a se/secum	a nobis/nobiscum	a vobis/vobiscum

Prevod po rečenicama :

Pompeiani praeclaras thermas aedificaverunt.

Pompeji slavne terme (javna kupatila) su gradili.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Pompeiani	Pompeianum,-i n	Pompej	nom.pl	Pompeji	subjekat
praeclaras	praeclarus,3	slavan	acc.pl	slavne	d.objektu
therme	thermae,-arum f	terme	acc.pl	terme	objekat
aedificaverunt	aedifico,1,-avi	graditi	3.lice pl. perfekta	su gradili	predikat

Dum Pompeiis manebant, pueri Cicerones termas visitaverunt.

Dok su na Pompeji bili, dečaci Ciceroni terme su posećivali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
dum	dum	dok		dok	
Pompeiis	Pompeii,-orum m	Pompej	abl.pl	Pompeji	o.mesto
manebant	maneo,2	ostati	3.lice pl imperfekta	su bili	predikat (oni)
pueri	puer,i m	dečak	nom.pl	dečaci	subjekat
Cicerones	Cicero,-onis, m	Ciceron	nom.pl.	Ciceroni	apoz.subjekat
thermas	thermae,-arum f	terme	acc.pl	terme	objekat
visitaverunt	visito,1,-avi	posećivati	3.lice pl. perfekta	su posećivali	predikat

Primum in apodyterio vestimenta reliquerunt, dein in caldario non diu sudābant – celeriter in piscinam insiluērunt.

Prvo su u svlačionici odeću ostavljali, potom u prostoriju sa toplom vodom ne dugo su se znojili – brzo u bazen su uskočili.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
primum	primum	prvo	prilog	prvo	prilog
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
apodyterio	apodyterium,-ii n	svlačionica	abl.sg	svlačionici	o.mesta
vestimenta	vestimentum,i n	odeća	acc.pl	odeću	objekat
reliquerunt	reliquo,3	ostaviti	3.lice pl perfekta	su ostavljali	predikat (oni)
dein	dein/deinde	potom		potom	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
caldario	caldarium,-ii n	prost.topl.v	abl.sg	pr.sa t.vodom	o.mesta
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
diu	diu	dugo	prilog	dugo	
sudabant	sudo,1,-avi	znojiti se	3lice pl. imperfekta	su se znojili	predikat
celeriter	celeriter	brzo	prilog	brzo	p.za način
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
piscinam	Piscina,-ae f	bazen	acc.sg	bazen	o.mesta
insiluērunt	insilio,4 insilui	skočiti	3 lice pl perfekta	su uskočili	predikat

„Tepidarium nobis non est necessarium“-Quintus dixit - „iuvnes sumus!“

Prostorija sa mlakom vodom nam nije neophodna“-Kvint je rekao -„mladi smo!““

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
tepidarium	tepidarium,-ii n	pr.mlak.vo	nom.sg	prost.ml v	subjekat
nobis	nos	mi	dativ	nama	ind.objekat
non	non	ne	negacija	ni	odrična rečica
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
necessarium	necessarius,3	neophodan	acc.sg	neophodan	d.predikata
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
dixit	dico,3 dixi	kazati	3 lice sg perfekta	je kazao	predikat
iuvnes	iuvnis,e	mlad	nom pl.	mladi	dod.predikatu
sumus	sum,esse,fui	biti	1.lice pl.prezenta	smo	predikat (mi)

„Sed ubi nunc Lucius est?“ Marcus interrogavit .

„Ali gde je sada Lucije?“ Marko je pitao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sed	sed	ali	sveza	ali	
ubi	ubi	gde	upitna rečica	gde	
nunc	nunc	sada	prilog	sada	p.za vreme
Lucius	Lucius,-ii m	Lucije	nom.sg	Lucije	subjekat
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
Marcus	Marcus,-i m	Marko	nom.sg.	Marko	subjekat
interrogavit	interrogo,3 dixi	pitati	3 lice sg perfekta	je pitao	predikat

„In perystilo nobiscum fuit.“ (cum nobis-ali se vezalo zajedno-sa nama)

„Na tremu sa nama je bio“.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
perystilo	peristylum,-i n	trem	abl.sg	tremu	o.mesto
nobiscum	nos	mi	ablativ	sa nama	
fuit	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.perfekta	je bio	predikat (on)

At Quintus: „Ego quoque Quintum vidi, sed in apodyterio.

A Kvinta: „Ja sam video takođe Kvinta, ali u svlačionici.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
at	at	a	sveza	a	
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	acc.sg.	Kvinta	
ego	ego	ja	nominativ	ja	subjekat
quoque	quoque	takođe	prilog	takođe	
Quintum	Quintus,-i m	Kvint	acc.sg.	Kvinta	objekat
vidi	video,2.vidi	videti	1.lice sg perfekta	sam video	predikat
sed	sed	ali	sveza	ali	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
apodyterio	apodyterium,-ii n	svlačionica	abl.sg	svlačionici	o.mesta

Piscinam non intravit.

U bazen nije ulazio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
piscinam	piscina,-ae f	bazen	acc.sg	bazen	o.mesta
non	non	ne	negacija	nije	odrična rečica
intravit	intro,1.-avi	ulaziti (u)	3.lice sg. perfekta	ulazio u	predikat

In piscinam Lucii pater descendit.

U bazenu Lucijev otac je ušao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
piscinam	piscina,-ae f	bazen	acc.sg	bazen	o.mesta
Lucii	Lucius,-ii m	Lucije	gen.sg	Lucijev	pridev subjekta
pater	pater,-tris m	otac	nom.sg	otac	subjekat
descendit	descendo,3.-ndi	ući	3.lice sg. perfekta	je ušao	predikat

De filio suo amicum interrogavit

O svom sinu prijatelja je pitao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
filio	filius,-i m	sin	abl.sg	sinu	
suo	suus,3	svoj	abl.sg/prisvojna z	svom	
amicum	amicus,-i m	prijatelj	acc.sg	prijatelja	objekat
interrogavit	interrogo,3 dixi	pitati	3 lice sg perfekta	je pitao	predikat

„Lucius in peristylo fuit“ - respondit amicus – „pilam habuit.

„Lucije je bio na tremu“ - odgovorio je prijatelj – loptu je imao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Lucius	Lucius,-ii m	Lucije	nom.sg	Lucije	subjekat
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
perystilo	peristylum,-i n	trem	abl.sg	tremu	o.mesto
fuit	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.perfekta	je bio	predikat
respondit	respondo,3.-ndi	odgovoriti	3.lice sg. perfekta	je odgovorio	predikat
amicus	amicus,-i m	prijatelj	nom.sg	prijatelj	subjekat
pilam	pila,-ae f	lopta	acc.sg	loptu	objekat
habuit	habeo,2.habui	imati	3.lice sg perfekta	je imao	predikat (on)

Sed ubi nunc est?“

Ali gde je sada?“

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sed	sed	ali	sveza	ali	
ubi	ubi	gde	upitna rečica	gde	
nunc	nunc	sada	prilog	sada	p.za vreme
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat (on)

Lucius delituit; quare eum nunc nemo videt.

„Lucije se sakrio; zato njega sada niko ne vidi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Lucius	Lucius,-ii m	Lucije	nom.sg	Lucije	subjekat
delituit	delitescio,3.delitui	sakriti se	3.lice sg.perfekta	se sakrio	predikat
quare	quare	zato		zato	
eum	is	on	acc.sg m zamenice	njega	objekat
nunc	nunc	sada	prilog	sada	p.za vreme
nemo	nemo	niko	odrična zamenica	niko	subjekat
videt	video,2.vidi	videti	3.lice sg.prezenta	(ne) vidi	predikat

Videsne tu improbum puerum Lucium?

Vidiš li ti nevaljalog dečaka Luciju?

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
videsne	video,2	videti		vidiš li	predikat
-ne	vezuje uz glagol	da li	upitna rečica		
tu	tu	ti	lična zam.nomin.	ti	subjekat
improbum	improbus,3	nevaljao	acc.sg	nevaljalog	d.objektu
puerum	puer,i m	dečak	acc.sg	dečaka	objekat
Lucium	Lucius,-ii m	Lucije	acc.sg	Luciju	objekat

LEKCIJA X

Škola

O, kad će doći onaj dan kad ćete ove pesme naučiti?

Nepravedan je. Svi učimo.

Puna mi je glava tih pesmama.

Ja ništa nisam čuo.

Dođi! Ovaj kolač ću ti dati!

Onog psa sam juče takođe videla.

Kako su nevaljali ovi učenici. Jadni roditelji! Kuku nama pedagogima, kuku učiteljima!

Sutra ću recitovati pesmu koju sam sama napisala.

Učitelj je zadovoljan bio. Recitovao sam mu veliki broj stihova, koje sam čitave noći učio.

Pedagog koji ovu učenicu očekuje.

Pedagog koji spava. Ovaj pedagog onog učenika (koji je u školi i ništa nije čuo) kući će voditi.

Učitelj je bio ljut. Govorio im je nešto o nekorisnosti pesama, naročito grčkih. Ti nikad u školi nisi bio?

Nikad. Ja imam učitelja Dionisija, koji će me kući podučava. Zavidim tebi, koji toliko prijatelja imaš sa kojima se igraš.

.....

Rimljani decu 7 godina od rođenja u školu šalju. Učenici ujutro, pred svitanje ustaju i sa pedagogom (rob koji prati decu) u školu odlaze. Škole su često ispod tremova. Učenici na stolicama sede i na voštanim tablicama pisaljkom pišu. Učitelj ih uči gramatiku, to je slova čitati i tačno pisati.

Učenici i grčki jezik uče, mnoge grčke pesnike čitaju i njihove stihove sa učiteljem recituju.

Nisu svi učenici zadovoljni školom: neke gramatika zabavlja, drugima je dosadna; ovima se pesme vrlo sviđaju, onima su najteže i nekorisne.

Čita se:

Ludus

Romani liberos septum anos natos in ludum mitunt. Discipuli mane, ante lucem surgunt et kum pedagōgo in ludum abscēdunt. Ludi sepe sub porticibus sunt. Discipuli in selis sedent et in tabulis cerātis stilo skribunt. Magister **eos** gramatikam, **id** est literas legere et rekte skribere docet.

Discipuli et lingvam Grekam diskunt, multos poetas Grekos legunt et **eorum** verzus magistro recitant.

Non omnes discipuli ludo kontenti sunt: alios gramatika delectat, aliis molesta est; hik karmina valde placent, ilis difficilima et inutilia sunt.

sg.	masculinum	femininum	neutrum
nominativ	is (onaj)	ea (ona)	id (ono)
genitiv	eius (onog)	eius (one)	eius (onoga)
dativ	ei (onom)	ei (onoj)	ei (onom)
akkusativ	eum (onoga)	eam (one)	id (onog)
ablativ	eo (s onim)	ea (s onom)	eo (s onim)
pl.			
nominativ	ii (ei) (oni)	ae (one)	ea (onā)
genitiv	eorum	earum	eorum
dativ	eis (iis)	eis (iis)	eis (iis)
akkusativ	eos	eas	ea
ablativ	eis (iis)	eis (iis)	eis (iis)

Prevod po rečenicama :

Romāni liberos septem annos natos in ludum mittunt.

Rimljani decu 7 godina od rođenja u školu šalju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Romani	Romanus,-i m	Rimljani	nom.pl	Rimljani	subjekat
libros	liberi,-orum m	deca	acc.pl	decu	objekat
septem	septem	sedam	osnovni broj	sedam	
annos	annus,-i m	godina	acc.pl	godina	
natos	natus,3	rođen	acc.pl	rođenih	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
ludum	ludus,-i m	škola	acc.sg	školu	o.mesto
mittunt	mitto,3	slati	3.lice pl.prezenta	šalju	predikat

Discipuli mane, ante lucem surgunt et cum paedagōgo in ludum abscedunt.

Učenici ujutro, pred svitanje ustaju i sa pedagogom (rob koji prati decu)u školu odlaze.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
discipuli	discipulus,-i m	učenik	nom.pl	učenici	subjekat
mane	mane	ujutro	prilog	ujutro	p.o.za vreme
ante	ante	ispred	predlog (sa acc.)	pred	
lucem	lux,-is f	svitanje	acc.sg	svitanje	p.o.za vreme
surgunt	surgo,3	ustajati	3 lice pl prezenta	ustaju	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
paedagōgo	paedagōgus,-i m	rob pratioc	abl.sg	pedagogom	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
ludum	ludus,-i m	škola	acc.sg	školu	o.mesto
abscedunt	abscedo,3	odlaziti	3.lice pl.prezenta	odlaze	predikat (oni)

Ludi saepe sub porticibus sunt.

Škole su često ispod tremova.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ludi	ludus,-i m	škola	nom.pl	škole	subjekat
saepe	saepe	često	prilog	često	prilog za način
sub	sub	ispod	predlog (sa acc.i abl)	ispod	
porticibus	porticus,-us m	trem	abl.pl	tremova	p.o.mesta
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

Discipuli in sellis sedent et in tabulis cerātis stylo scribunt.

Učenici na stolicama sede i na voštanim tablicama pisaikom pišu.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
discipuli	discipulus,-i m	učenik	nom.pl	učenici	subjekat
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
sellis	sella,-ae f	stolica	abl.pl	stolicama	p.o.mesta
sedent	sedeo,2	sedeti	3 lice pl prezenta	sede	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
tabulis	tabula,-ae f	tablica	abl.pl	tablicama	
ceratis	ceratus,3	voštan	abl.pl	voštanim	
stylo	stylus,-i m	pisaljka	abl.sg	pisaljkom	
scribunt	scribo,3	pisati	3 lice pl prezenta	pišu	predikat

Magister **eos** grammaticam, **id** est litteras legere et recte scribere docet.

Učitelj ih uči gramatiku, to je slova čitati i tačno pisati.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
magister	magister,-tri m	učitelj	nom.sg	učitelj	subjekat
eos	is	on	acc.pl	njih	
grammaticam	grammatica,-ae f	gramatika	acc.sg	gramatiku	objekat
id	is,ea,id	onaj,ona,ono	pokazna zamenica	ono (to)	
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
litteras	littera,-ae f	slovo	acc.pl / ili pismo	slova	
legere	lego,3	čitati	infinitiv	čitati	deo predikata
et	et	i	sveza	i	veznik
recte	recte	tačno	prilog	tačno	
scribere	scribo,3	pisati	infinitiv	pisati	deo predikata
docet	doceo,2	učiti	3 lice sg prezenta	uči	predikat

Discipuli et linguam Graecam discunt, multos poëtas Graecos legunt et **eorum** versus magistro recitant.

Učenici i grčki jezik uče, mnoge grčke pesnike čitaju i njihove stihove sa učiteljem recituju.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
discipuli	discipulus,-i m	učenik	nom.pl	učenici	subjekat
et	et	i	sveza	i	veznik
linguam	lingua,-ae f	jezik	acc.sg	jezik	objekat
Graecam	Graecus,3	grčki	acc.sg	grčki	d.objektu
discunt	disco,3	učiti	3 lice pl prezenta	uče	predikat
multos	multus,3	mnogi	acc.pl	mnoge	d.objektu
poetas	poeta,-ae m	pesnik	acc.pl	pesnike	objekat
Graecos	Graecus,3	grčki	acc.pl	grčke	d.objektu
legunt	lego,3	čitati	3 lice pl prezenta	čitaju	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
eorum	is,ea,id	on, ona, ono	gen.pl	njihove	d.objektu
versus	versus,-us m	stih	acc.pl IV deklinacije	stihove	objekat
magistro	magister,-tri m	učitelj	abl.sg	s učiteljem	
recitant	recito,1	recitovati	3 lice pl prezenta	recituju	predikat

Non omnes discipuli ludo contenti sunt: alios grammatica delectat, aliis molesta est; hic carmina valde placent, illis difficillima et inutilia sunt.

Nisu svi učenici zadovoljni školom: neke gramatika zabavlja, drugima je dosadna;

ovima se pesme vrlo sviđaju, onima su teže i nekorisne.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
omnes	omnis,e	sav		svi	
discipuli	discipulus,-i m	učenik	nom.pl	učenici	subjekat
ludo	ludus,-i m	škola	abl.sg	s školom	
contenti	contentus,3	zadovoljan	nom.pl	zadovoljni	deo predikata
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su (nisu)	predikat
alios	alius,3	drugi	acc.pl	neke	objekat
grammatica	grammatica,-ae f	gramatika	nom.sg	gramatika	subjekat
delectat	delecto,1	zabavljati	3 lice sg prezenta	zabavlja	predikat
aliis	alius,3	drugi	dat.pl	drugima	nep.objekat
molesta	molestus,3	dosadan	nom.sg uz gramatika	dosadna	dodatak predikatu
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
his	hic	ovaj	dat.pl	ovima	nep.objekat
carmina	carmen,-inis n	pesma	acc.pl	pesme	subjekat
valde	valde	veoma	prilog	veoma	
placent	placeo,2 sa dat.	dopadati se	3 lice pl prezenta	se sviđaju	predikat
illis	ille, illa, illud	onaj,a,o	dat.pl	onima	

difficillima	difficilis,e	težak	superlativ	najteže	dod.predikatu
et	et	i	sveza	i	veznik
inutilia	inutilis,e	nekoristan	misli na pesme	nekorisne	
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

LEKCIJA XI

Na pijaci

Ovu vunu sam kupila za deset denarija; nije oprana...

Moja je bila dvadeset denarija. Najbolju palu sama ću uraditi...

Koliko su crni lukovi?

Za jedan denar tebi ove lukove (pro)dajem.

Koliko masline koštaju?

Za dva denara ove masline prodajem.

Dođi sa mnom, Hermiona, večeru tebi ću spremići: 5 riba sam kupio i 4 pileta. Gazde nisu kući već 6 dana.

Daj meni tri denarija tvoja. Pet već imam: preliv kupiti moram. Juče sam kupio preliv za sedam denara; zar danas 8 košta? Ili će sutra 9 biti?!!!

Hanc lanam decem denariis emi; non est lota...

Ovu vunu sam kupila za deset denarija; nije oprana...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
hanc	hic, haec, hoc	ovaj, a, o	acc.sg f/pok.zamen	ovu	d.objektu
lanam	lana, -ae f	vuna	acc.sg	vunu	objekat
decem	decem	10	osnovni broj	deset	
denariis	denarius, -ii m	denarij	abl.pl	denarija	
emi	emo, 3.emi	kupovati	1 lice sg perfekta	sam kupila	predikat (ja)
non	non	ne	negacija	ni	odrična rečica
est	sum, esse, fui	biti	3.lice sg.prezenta	je (nije)	predikat
lota	lotus, 3	opran	nom.sg	oprana	deo predikata

Mea erat viginti denariis. Optimam pallam ipsa faciam...

Moja je bila dvadeset denarija. Najbolju palu sama ću uraditi...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
mea	meus, a, um	moj, a, o	nom.sg f/pris.prid	moja	subjekat
erat	sum, esse, fui	biti	3.lice sg.imperfekta	je bila	predikat
viginti	viginti	20	osnovni broj	dvadeset	
denariis	denarius, -ii m	denarij	abl.pl	denarija	
optimam	optimus, 3	najbolji	acc.sg	najbolju	d.objektu
pallam	palla, -ae f	pala	acc.sg	palu	objekat
ipsa	ipsa	sama	nom.sg	sama	subjekat (ja)
faciam	facio, 3.feci	raditi	1 lice sg futura	ću uraditi	predikat

Quanti bulbi sunt?

Koliko su crni lukovi?

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
quanti	quanti	koliko		pošto	
bulbi	bulbus, -i m	crni luk	nom.pl	c.lukovi	subjekat
sunt	sum, esse, fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat

Uno denario tibi hos bulbos vendo.

Za jedan denar tebi ove lukove prodajem.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
uno	unus	1	osnovni broj abl	za jedan	
denario	denarius, -ii m	denarij	abl.sg	denarij	
tibi	tu	ti	dativ	tebi	ind.objekat
hos	hic	ovaj	acc.pl /pok.zam m	ove	d.objektu
bulbos	bulbus, -i m	crni luk	acc.pl	c.lukove	direktan objekat
vendo	vendo, 3	prodati	1.lice sg.prezenta	prodajem	predikat (ja)

Quanti olivae constant?

Koliko masline koštaju?

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
quanti	quanti	koliko	upitna reč	koliko	
olivae	oliva,-ae f	maslina	nom.pl	masline	subjekat
constant	consto,1	koštati	3.lice pl.prezenta	koštaju	predikat

Duobus denariis has olivas vendo.

Za dva denara ove masline prodajem.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
duobus	duo	2	osnovni broj abl	za dva	
denariis	denarius,-ii m	denarij	abl.sg	denarija	
has	haec	ova	acc.pl /pok.zam f	ove	d.objektu
olivas	oliva,-ae f	maslina	acc.pl	masline	objekat
vendo	vendo,3	prodati	1.lice sg.prezenta	prodajem	predikat (ja)

Veni mecum, Hermiona, cenam tibi parabo: quinque pisces emi et quattuor pullos.

Dođi sa mnom, Hermiona, večeru tebi ću spremi: 5 riba sam kupio i 4 pileta.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
veni	venio,4	doći	2 lice sg imperativa	dođi	
mecum	ego	ja	ablativ/ cum me	sa mnom	
Hermiona	Hermiona,-ae f	Hermiona	voc.sg	Hermiona	
cenam	cena,-ae f	večera	acc.sg	večeru	objekat
tibi	tu	ti	dativ	tebi	ind.objekat
parabo	paro,1	spremati	1.lice sg.futura	spremiću	predikat (ja)
quinque	quinque	5	osn.broj	pet	
pisces	piscis,-is m	riba	acc.pl	riba	objekat
emi	emo,3.emi	kupovati	1 lice sg perfekta	sam kupio	predikat (ja)
et	et	i	sveza	i	veznik
quattuor	quattuor	4	osn.broj	četiri	
pullos	pullus,-i m	pile	acc.pl	pileta	objekat

Domini non sunt domi iam sex dies.

Gazde nisu kući već 6 dana.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
domini	dominus,-i m	gospodar	nom.pl	gazde	subjekat
non	non	ne	negacija	ni	odrična rečica
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
domi	domi	kod kuće		kod kuće	
iam	iam	već		već	
sex	sex	6	osn.broj	šest	
dies	dies,-ei m	dan	acc.pl	dana	objekat

Da mihi tres denarios tuos.

Daj meni tri denarija tvoja.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
da	do,1	dati	2 lice sg imperativa	daj	predikat (ti)
mihi	ego	ja	dativ	meni	ind.objekat
tres	tres	3	osn.broj	tri	d.objektu
denarios	denarius,-ii m	denarij	acc.pl	denarija	objekat
tuos	tuus,3	tvoj	acc.pl	tvoja	d.objektu

Quinque iam habeo: liquamen emere debeo. Pet već imam: preliv kupiti moram.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
quinque	quinque	pet	broj	pet	
iam	iam	već		već	
habeo	habeo,2	imati	1.lice sg.prezenta	imam	predikat (ja)
liquamen	liquamen,-inis, n	preliv	acc.sg	preliv	objekat
emere	emo,3	kupovati	infinitiv	kupiti	deopredikata

debeo	debeo,-2	morati	1.lice sg prezenta	moram	predikat
-------	----------	--------	--------------------	-------	----------

Heri emi liquamen septem denariis; num hodie octo constat?

Juče sam kupio likvamen za sedam dinara; zar danas 8 košta?

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
heri	heri	juče		juče	p.o.za vreme
emi	emo,3	kupovati	1 lice sg perfekta	sam kupio	predikat
liquamen	liquamen,-inis, n	preliv	acc.sg	preliv	objekat
septem	septem	7	broj	sedam	
denariis	denarius,-ii m	denarij	acc.pl	denarija	
num	num	zar	upitna rečica	zar	
hodie	hodie	danas		danas	p.o.za vreme
octo	octo	8	broj	osam	
constat	consto,1	koštati	3.lice sg prezenta	košta	predikat

An cras novem erit?!!! Ili sutra 9 će biti?!!!

subjekat izostavljen-preliv.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
an	an	ili	rastavna sveza	ili	
cras	cras	sutra		sutra	p.o.za vreme
novem	novem	9	broj	devet	
erit	sum,esse, fui	biti	3.lice sg futura I	biće	predikat

Prvo jelo:

Ribe ću pržiti
biber, kim
origanum ću smrviti
usuću sirće,
med, ulje, preliv;
ribe ću prelići
biber ću posuti.

Drugo jelo:

U trbuh pilića
zgnječene masline ću staviti;
potom ću piliće pržiti
potom ću masline izvaditi,
sa blitvom u jelo ću staviti.

Treće jelo:

slatka jabuka sa medom,
kolači, orasi...
mnogo vina...

Četvrto jelo...

peto jelo...

šesto jelo...

sedmo jelo...

hrr... hrr...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
prima	primus,3	prvi	nom.sg f	prvo	
mensa:	mensa,-ae f	jelo	nom.sg.	jelo	
pisces	piscis,-is m	riba	acc.pl.	ribe	objekat
frigam	frigo,3	pržiti	1 l sg futura	ću pržiti	predikat (ja)
piper	piper,-eris n	biber	nom.sg	biber	objekat
cuminum	cuminum,-i n	kim	nom.sg	kim	objekat
origanum	origanum,-i n	origano	acc.sg	origano	objekat
teram	tero,3	smrviti	1 lice sg futura	ću smrviti	predikat
suffundam	suffundo,3	usuti	1 lice sg futura	usuću	predikat
acetum	acetum,i n	sirće	acc.sg	sirće	objekat
mel	mel,melis n	med	nom.sg	med	objekat
oleum	oleum,-i n	ulje	nom.sg	ulje	objekat
liquamen	liquamen,-inis n	preliv	nom.sg	preliv	objekat
pisces	piscis,-is m	riba	acc.pl.	ribe	objekat
perfundam	perfuno,3	preliti	1 lice sg futura	ću preliti	predikat
piper	piper,-eris n	biber	nom.sg	biber	
aspergam	aspergo,3	posuti	1 lice sg futura	ću posuti	predikat
secunda	secundus,3	drugi	nom.sg	drugo	
mensa:	mensa,-ae f	jelo	nom.sg.	jelo	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
ventrem	venter,-tris m	trbuh	acc.sg	trbuh	
pullorum	pullus,-i m	pile	gen.pl	pilića	objekat
fractas	fractus,3	smrvljen	acc.pl f	smrvljene	
olivas	oliva,-ae f	maslina	acc.pl	masline	
mittam	mitto,3	staviti	1 lice sg futura	staviću	predikat
dein	dein	potom	prilog	zatim	
pullos	pullus,-i m	pile	acc.pl	piliće	
frigam	frigo,3	pržiti	1 lice sg futura	ću pržiti	predikat
dein	dein	potom	prilog	zatim	
olivas	oliva,-ae f	maslina	acc.pl	masline	objekat
eximam	eximo,3	izvaditi	1 lice sg futura	ću izvaditi	predikat
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	
beta	beta,-ae f	blitva	abl.sg	blitvom	p.o.nacin
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
mensam	mensa,-ae f	jelo	acc.sg.	jelo	p.o.za mesto
ponam	pono,3	staviti	1 lice sg futura	staviću	predikat
tertia	tertius,3	treći	nom.sg	treće	
mensa:	mensa,-ae f	jelo	nom.sg.	jelo	
dulcia	dulcis,-e	sladak	nom.pl	slatke	
mala	malum,-i n	jabuka	nom.pl	jabuke	
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	
melle	mel,melis n	med	abl.sg	medom	
crustula	crustulum,-i n	kolač	nom.pl	kolači	
nuces	nux,-nucis f	orah	nom.pl	orasi	
multum	multus,3	mnogi	acc.sg	mnogo	
vinum	vinum,-i n	vino	acc.sg	vina	
quarta	quartus,3	četvrti	nom.sg f	četvrto	
mensa	mensa,-ae f	jelo	nom.sg.	jelo	
quinta	quintus,3	peti	nom.sg f	peto	
sexta	sextus,3	šesti	nom.sg. f	šesto	
septima	septus,3	sedmi	nom.sg f	sedmo	jelo...hrr

Terentia ancillam Hermionam in macellum misit.

Terencija služavku Hermionu na pijacu šalje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Terentia	Terentia,-ae f	Terencija	nom sg.	Terencija	subjekat
ancillam	ancilla,ae f	služavka	acc.sg	služavku	objekat
Hermionam	Hermiona,-ae f	Hermiona	acc sg.	Hermionu	objekat
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
macellum	macellum,-i n	pijaca	acc.sg	pijacu	p.o.za mesto
misit	mitto,3.misi	slati	3 lice sg.perfekta	šalje	predikat

Coquus Demetrius Hermionam vidit et ad cenam invitavit.

Kuvar Demetrius Hermionu je video i na večeru je pozvao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
coquus	coquus,-i m	kuvar	nom.sg	kuvar	apozicija subjekta
Demetrius	Demetrius,-ii m	Demetrije	nom sg.	Demetrije	subjekat
Hermionam	Hermiona,-ae f	Hermiona	acc sg.	Hermionu	objekat
vidit	video,2.vidi	videti	3 lice sg perfekta	je video	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
ad	ad	kod	predlog sa acc.	na	predlog
cenam	cena,-ae f	večera	acc.sg	večeru	za mesto
invitavit	invito,1.-avi	pozvati	3.lice sg.perfekta	je pozvao	predikat

LEKCIJA XII

Kvintus o galskom ratu priča

Kvint Tulije Ciceron u radnji sedi i dvoma prijateljima o galskom ratu priča. Sam naime legat Cezar u Galiji je bio. Mnoga tamo plemena je upoznao, regione video, mnoge bitke vodio. Cezar njega takođe u Britaniju sa sobom je vodio. Posle povratka iz Britanije Cezar vojsku na zimsko utvrđenje je smestio. Sam takođe u Galiji je ostao.

Kvintu je dao legiju koja je u regionu Nervija zimovala. Nervi pak bejahu Galsko pleme koje između reka Rajne i Moze živi. Cezar ih je predhodne godine pokorio, ali...

Quintus Tullius Cicero in taberna sedet et duobus amicis de bello Gallico narrat.

Kvint Tulije Ciceron u u radnji sedi i dvoma prijateljima o galskom ratu priča.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Quintus	Quintus,-i m	Kvint	nom.sg.	Kvint	subjekat
Tullius	Tullius,3	Tulije	nom.sg	Tulije	s
Cicero	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.sg	Ciceron	s
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	
taberna	taberna,-ae f	radnja	sveza	radnji	p.o.za mesto
sedet	sedeo,2	sedeti	3.l.sg prezenta	sedi	predikat
et	et	i	sveza	i	veznik
duobus	duo	dva	dat.pl	dvojici	
amicis	amicus,-i m	prijatelj	dat.pl	prijatelja	
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
bello	bellum,-i n	rat	abl.sg	ratu	
Gallico	Gallicus,3	Galski	abl.sg	Galskom	
narrat	narro,1.-avi	pričati	3.l sg prezenta	priča	predikat

Ipse enim legatus Caesaris in Gallia fuit.

Sam naime legat Cezara u Galiji je bio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ipse	ipse	sam	pridev nom.sg	sam	s
enim	enim	naime	prilog	naime	
legatus	legatus,-is m	legat	nom.sg	legat	subjekat
Caesaris	Caesar,-aris m	Cezar	gen.sg	Cezara	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	
Gallia	Gallia,-ae f	Galija	abl.sg	Galiji	
fuit	sum,esse,fui	biti	3.l sg perfekta	je bio	predikat

Multas ibi gentes cognoscebat, regiones videbat, multis proeliis decertabat.

Mnoga tamo plemena je upoznao, regione video, mnoge bitke vodio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
multas	multus, 3	mnogi	acc.pl	mnoga	
ibi	ibi	onde	prilog	onde	
gentes	gens,-is f	pleme	acc.sg	plemena	objekat
cognoscebat	cognosco,3.	saznati	3.l.sg imperfekta	je upoznao	predikat
regiones	regio,-onis f	predeo,kraj	acc.pl	predele	objekat
videbat	video,2	videti	3.l.sg imperfekta	je video	predikat
multis	multus,3	mnogi		mnoge	
proeliis	proelium,ii n	bitka	acc.sg	bitke	
decertabat	decerto,1	voditi	3.l sg imperfekta	vodio	predikat

Caesar eum etiam in Britanniam secum duxit.
 Cezar je njega takođe u Britaniju sa sobom vodio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Caesar	Caesar,-aris m	Cezar	nom.sg	Cezar	subjekat
eum	is,ea,id	onaj,a,o	pokaz.zam. acc.sg	njega	
etiam	etiam	takođe		takođe	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	
Britanniam	Britannia,-ae f	Britanija	acc.sg	Britaniju	
secum	se	sebe,se	lič.pov.zam.abl.sg	sa sobom	
duxit	duco,3 duxi	voditi	3.l sg perfekta	je vodio	predikat

Post reditum e Britannia Caesar exercitum in hiberna castra collocavit.
 Posle povratka iz Britanije Cezar vojsku na zimsko utvrđenje je smestio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
post	post	posle	prilog	posle	
reditum	reditus,-us m	povratak	acc.sg	povratka	
e	e	iz	predlog (sa abl)	iz	
Britannia	Britannia,-ae f	Britanija	abl.sg	Britanije	
Caesari	Caesar,-aris m	Cezar	nom.sg	Cezar	subjekat
exercitum	exercitus,-us m	vojska	acc.sg	vojsku	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	
hiberna	hibernus 3	zimski	acc.pl	zimske	
castra	castrum,-i n	utvrđenje	acc.pl	vojne logore	
collocavit	colloco,1	smestiti	3.l sg perfekta	je smestio	predikat

Ipse quoque in Gallia mansit.
 Sam takođe u Galiji je ostao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ipse	ipse	sam	pridev nom.sg	sam	subjekat
quoque	quoque	takođe	prilog	takođe	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	
Gallia	Gallia,-ae f	Galija	abl.sg	Galiji	
mansit	maneo,2 mansi	ostati	3.l sg perfekta	je ostao	predikat

Quinto dedit legiōnem quae in regiōne Nerviorum hiemābat.

Kvintu je dao legiju koja je u regionu Nervija zimovala. Izostavljen subjekat - Cezar

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Quinto	Quintus,-i m	Kvint	dat.sg.	Kvintu	
dedit	do,1 dedi	dati	3l.sg perfekta	je dao	predikat
legionem	legio,-onis f	legija	acc.sg	legiju	
quae	qui, quae, quod	koji,a,e	f. nom.sg	koja	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	
regione	regio,-onis f	predeo	abl.sg	regionu	p.o.za mesto
Nerviorum	Nervii,-orum m	Nervi	genitiv / koga,čega	Nervija	
hiemabat	hiemo,1	zimovati	3.l.sg imperfekta	zimovala	predikat

Nervii autem erant Gallōrum gens quae inter Rhenum et Mosam flumen habitānt.
 Nervi pak bejahu Galsko pleme koje između reka Rajne i Moze živi.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Nervii	Nervii,-orum m	Nervi	nom.	Nervi	subjekat
autem	autem	pak	prilog	pak	
erant	sum,esse,fui	biti	3.l pl imperfekta	su bili	predikat
Gallorum	Gallicus,3	galski	gen.pl	Galsko	
gens	gens,-is f	pleme	nom.sg	pleme	
quae	qui, quae, quod	koji,a,e	f. nom.sg	koje	

inter	inter	između	predlog	između	
Rhenum	Rhenus,-i m	Rajna	acc.sg	Rajne	
et	et	i	sveza	i	veznik
Mosam	Mosa,-ae f	Moza	acc.sg	Moze	
flumen	flumen,-inis n	reka	nom.sg	reka	
habitant	habito, l.	stanovati	3 l pl.prezenta	živi	predikat

Caesar eos priore anno pacavit, sed...

Cezar ih je predhodne godine pokorio, ali...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Caesar	Caesar,-aris m	Cezar	nom.sg	Cezar	subjekat
eos	is,ea,id	onaj,a,o	pokaz.zam. acc.pl	njih	
priore	prior, prius	predhodni	abl.sg	predhodne	
anno	annus,-i m	godina	abl sg	godine	
pacavit	paco, l -avi	pokoriti	3.l sg perfekta	je pokorio	predikat
sed	sed	ali	sveza	ali	

Onaj dan meni, kad su nas Nervi napali, dugo najteži je bio.

Nikad u većoj opasnosti nisam bio.

Nije li onaj Ambioriks Nerve podbunio na ustanak?

Ali ne znamo, pričaj!

Tog dana nekoliko vojnika u šumu je otišlo; drva su skupljali za utvrđenje vojnog logora. Iznenada, su opazili konjanike Nerva. Jedni su se u bekstvo dali, drugi oružje su uzeli. Centurion je pao: Gal ga je strelom probao.

Toranj / Vojni logor / Na visokom mestu sam./ Hrast je teži od bukve./Od svih poslova ovaj je najdosadniji. / Nervi!!! / Nisu brži od nas (nadam se)!/Rimu, meni uvek ćeš najdraži biti!

Sledećeg dana neprijatelj je sa mnogo većih četa napadao. Ja, koji najslabije zdravlje sam imao, nisam baš noćno vreme za odmor meni ostavljao. Cezaru pisma sam pisao, pomoć tražio.

Otadžbinu branim / Čija je domovina Galija?/ Ja takođe otadžbinu branim!

Ovo pismo je kraće od onog koje je juče pisao. / Nervi nas napadaju. Dvostruki bedem i najviše kule utvrđenja sam utvrdio. Vojnici sas najvećom hrabrošću neprijatelja su odbili. Ipak, pomoć šalji!

Sedmog dana opsade Nervi utvrđenje su zapalili: naime zapaljena koplja na barake su bacali. Najveći broj vojničke opreme već je izgoreo, ne beše desetak vojnika bez rana, ali na nasip niko nije uzmicao; svi su se hrabro borili. Ja sam Cezaru stalno pisma slao i njegovu pomoć očekivao...

Hrabre sreća prati. Gde je sada lekar? Ovom je najviše potreban. Doktore, leči ti samo! Moja rana je tvoja. Ah, oprema moja najjadnija!!! Ovo pismo najkraće je od svih. Utvrđenje gori! Pomoć šalji!

Najzad Cezar četristo konjanika iz najbližih zimovnika je vodio i sa njim i legionarima na granicu Nerva je došao. Gali, kad su preko izvidnika njihovih saznali, opsadu su napustili i u beg se dali. Cezar najslavniji govor je imao u kome je mene i legione pohvalio.

Vojnici, besmrtna biće vaša slava. Istom hrabrošću u novim bitkama se borite! Ko ponovo utvrđenja da gradi? Bolje je raditi nego pod zemljom bacati. Šta je slava bez plena? Meni

takođe plen je više potreban od slave. Cezar uvek istim rečima vojnike hvali. Odmah ću bratu najduže pismo poslati. Sva slava Cezarova će biti.

KOMPARACIJA PRIDEVA			
POZITIV		KOMPARATIV	SUPERLATIV
carus,a,um	-gen.nastavak car+	-IOR za m.f./ -IUS za n.	Util- ISSIMUS,A,UM
m,f,n		menja se po III- deklinaciji	menja se po I i II-deklinaci.
		u abl. bez predloga	stoji uz deoni genitiv
felix,felicitas	felic+		
miser,a,um	miser+		
	i svi pridevi na-er		-RIMUS,A,UM
FACILIS / DIFFICILIS			-LIMUS,A,UM
SIMILIS / DISSIMILIS			
HUMILIS / GRACILIS			
NEPRAVILNA KOMPARACIJA			
BONUS	DOBAR	MELIOR bolji MELIUS bolje	OPTIMUS,A,UM najbolji
MALUS	ZAO	PEIOR gori PEIUS	PESSIMUS,A,UM
MAGNUS	VELIK	MAIOR MAIUS	MAXIMUS,A,UM
PARVUS	MALI	MINOR MINUS	MINIMUS,A,UM
MULTUS	MNOGI	PLUS /pluris	PLURIMUS,A,UM
OPISNA KOMPARACIJA			
necessarius,3		magis neccessarius,3 sa više	maxime necessarius,3

LEKCIJA XIII

Ciceronovi u Grčku plove

Vidim Korkiru./ krma / toliko sati bez vetra.../ Veliki posao je plovdba; isto kao na mesec./ za dva sata bićemo u Korkiri / šta vidiš? / ne osećam ruke svoje, a ti tvoje? / ni ruke ni noge. / o Jadrane, more dosadno!/ uvek opasno! / ali plate manje, mizernije! / ko će nama u Korkiru prenoćište pripremiti? /svi smo na istom brodu: vladati državom ono je isto tako kao ploviti. Ko kormila brodova drže najslbličniji su senatorima, državnim službenicima... / Evo, dečaci,delfini iz mora iskaču! Najpametnije životinje!/ možeš li se na jarbol penjati?/ Ne mogu. Ko može osim mornara?Ne možemo svi sve./kljun /Veslače ne vidiš, njih toliko čuješ.

Stari narodi mnogo su plovili. Rimljani ne samo kolonije već i provincije mnoge držaše. U Ciceronovo vreme Španija, Galija, Azija već su bile rimske provincije. Godine sedamsto_treće u osnovanom Gradu, Ser. Sulpiciju Rufu i M.Klaudiju Marselu konzulima, M.Tulije Ciceron prokonzul provincije Azije je bio. Ali još nisu Rimljani pokorili Ilirik. Stoga Ciceroni sa dečacima na Kilikiju najvećim delom su plovili: U Brindiziji su se ukrkali na brod i posle devet ili deset sati kod ostrva Korkire su pristali. Ove godine s vremenom plovdba nije bila opasna ali mrska, naročito veslačima.

Čita se:

Cicerones in Greciam navigant

Populi antikvi multum navigābant. Romāni non solum kolonias sed et provincias multas tenēbant. Ciceronis temporibus Hispania, Galia, Azia iam provincie Romane erant. Ano septingentesimo tercio ab Urbe kondita, Ser.Sulpicio Rufo et M.Klaudio Marcelo konzulibus, M.Tulius Cicero prokonzul provincie Azie fuit. Sed nondum Romani Ilirikum pakaverunt. Itakve Cicerones kum pueris in Ciliciam maksimam partem navigabant: Brundizii navem ascederunt et post novem aut decem horas ad insulam Korkuram apulerunt. Hok ani tempore navigacio non erat perkuloza sed fastidioza, prezertim remigibus.

Populi antiqui multum navigābant.

Stari narodi mnogo su plovili.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
populi	populus,-i m	narod	nom.pl.	narodi	subjekat
antiqui	antiquus,3	star	nom.pl	stari	pridev subjekta
multum	multus,3	mnogi	acc.sg.	mnogo	
navigabant	navigo,1.-avi	ploviti	3.l pl imperfekta	su plovili	predikat

Romāni non solum colonias sed et provincias multas tenēbant.

Rimljani ne samo kolonije već i provincije mnoge držaše.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Romani	romanus,-i m	rimljanin	nom.pl.	Rimljani	subjekat
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
solum	solum	samo	prilog	samo	
colonias	colonia,-ae f	kolonija	acc.pl	kolonije	objekat
sed	sed	ali	sveza	već	
et	et	i	sveza	i	veznik
provincias	provincia,-ae f	provincija	acc.pl	provincije	
multas	multus,3	mnogi	acc.pl	mnoge	
tenebant	teneo,2.-tenui	držati	3.l pl imperfekta	su držali	predikat

Cicerōnis temporibus Hispania, Gallia, Asia iam provinciae Romānae erant.

U Ciceronovo vreme Španija, Galija, Azija već su bile rimske provincije.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Ciceronis	Cicero,-onis m	Ciceron	gen.sg.	Cicerona	
temporibus	tempus,-oris n	vreme	dat.pl	vremenima	
Hispania	Hispania,-ae f	Španija	nom.sg	Španija	s
Gallia	Gallia,-ae f	Galija	nom.sg	Galija	s
Asia	Asia,-ae f	Azija	nom.sg	Azija	s
iam	iam	već	prilog	već	
provinciae	provincia,-ae f	provincija	nom.pl	provincije	subjekat
romanae	romanus,3	Rimski	nom.pl	rimske	dod.subjektu
erant	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.imperfekta	su bile	predikat

Anno septingentesimo tertio ab Urbe condita, Ser.Sulpicio Rufo et M.Claudio Marcello consulibus, M.Tullius Cicero proconsul provinciae Asiae fuit.

Godine sedamsto treće sa osnovanim Gradom, Ser. Sulpiciju Rufu i M.Klaudiju Marselu konzulima, M.Tulije Ceceron prokomzul provincije Azije je bio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
anno	annus,-i m	godina	abl.sg	godine	
septingentesimo	septingentesimus,3	sedamstoti	abl.sg	sedamsto	
tertio	tertius,3	treći	abl.sg	treće	
ab	ab	od, sa	predlog	sa	
urbe	urbs,-is f	grad	abl.sg	gradom	
condita	conditus,3	osnovan	abl.sg	osnovanim	
Sulpicio	Sulpicius,3	rod Sulpicije	abl.sg	Sulpicijem	
Rufo	Rufus,-i	nadimak	abl.sg	Rufom	
et	et	i	sveza	i	veznik
Claudio	Claudius,3	rod Klaudije	abl.sg	Klaudijem	
Marcello	Marcellus,-i m	nadimak	abl.sg	Marselom	
consulibus	Consul,-ulis m	konzul	abl.pl	konzulima	
Tullius	Tullius,3	roda Tulije	nom.sg	Tulije	deo subjekta
Cicero	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.sg.	Ciceron	subjekat
proconsul	proconsul,-ulis m	prokonzul	nom.sg	prokonzul	apozicija subjekta
provinciae	provincia,-ae f	provincija	gen.sg	provincije	-,,-

Asiae	Asia,-ae f	Azija	gen.sg	Azije	-,,-
fuī	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.perfekta	je bio	predikat

Sed nondum Romāni Illyricum pacavērunt. Ali još nisu Rimljani pokorili Ilirik.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sed	sed	ali	sveza	ali	
nondum	nondum	još ne	prilog	još ne	
Romani	romanus,-i m	rimljanin	nom.pl.	Rimljani	subjekat
Illyricum	Illirycum,-i n	Ilirik	acc.sg	Ilirik	objekat
pacaverunt	paco,1.-avi	pokoriti	3.1 pl perfekta	su pokorili	predikat

Itaque Cicerōnes cum pueris in Ciliciam maximam partem navigābant:

Stoga Ciceroni sa dečacima na Kilikiju najvećim delom su plovili:

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
itaque	itaque	stoga		stoga	
Cicerones	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.pl	Ciceroni	subjekat
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	
pueris	puer,-i m	dečak	abl.pl	dečacima	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
Ciliciam	Cilicia,-ae f	Kilikija	acc.sg	Kilikiju	p.o.mesta
maximam	magnus,3	velik	superlativ acc.sg	najvećim	za način objektu
partem	pars,-partis f	deo	acc.sg	delom	objekat
navigabant	navigo,1.-avi	ploviti	3.1 pl imperfekta	su plovili	predikat

Brundisii navem ascenderunt et post novem aut decem horas ad insulam Corcyram appulerunt.

U Brindiziji su se ukricali na brod i posle 9 ili 10 sati kod ostrva Korkire su pristali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Brundisii	Brundisii	u Brindiziji		U Brindiziji	
navem	navis,-is f	brod	acc.sg	na brod	objekat
ascenderunt	ascendo,3-ndi	ukrcati se na	3.1 pl perfekta	su se ukricali	
et	et	i	sveza	i	veznik
post	post	posle	prilog	posle	
novem	novem	9	osn.broj	9	
aut	aut	ili	Rastavna sveza	ili	
decem	decem	10	osn.broj	10	
horas	hora,-ae f	sat,čas	acc.pl	sati	
ad	ad	kod	prilog sa acc.	kod	
insulam	insula,-ae f	ostrvo	acc.sg	ostrva	objekat
Corcyram	Corcyra,-ae f	Korkira	acc.sg	Korkire	objekat
appulerunt	appello,3.-uli	pristati	3.1 pl perfekta	su pristali	predikat

Hoc anni tempore navigatio non erat perculosa sed fastidiosa, praesertim remigibus.

Ove godine s vremenom plovidba nije bila opasna ali mrska, naročito veslačima.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
hoc	hic,haec,hoc	ova,a,o	abl.sg, m	ove	
anni	annus,-i m	godina	acc.sg	godine	objekat
tempore	tempus,-oris n	vreme	abl.sg	s vremenom	
navigatio	navigatio,-onis f	plovidba	nom.sg	plovidba	subjekat
non	non	ne	negacija	ni	odrična rečica
erat	sum,esse,fui	biti	3.1 sg.imperfekta	je bila	predikat
perculosa	perculosus,3	opasan	nom.sg f prideva	opasna	dodat.predikatu
sed	sed	ali	sveza	ali	sveza
fastidiosa	fastidiosus,3	mrzak	nom.sg f prideva	mrska	dodat.predikatu
praesertim	praesertim	naročito	prilog	naročito	
remigibus	remex,-igis m	veslač	dat pl	veslačima	

LEKCIJA XIV

Na Korkiri

Ciceronovi dečaci na ostrvu Korkiri sa Dionisijem učiteljem mnogo su šetali. Najzad na prijatno mesto su seli i na ovaj razgovor su došli:

Dionisije : Vidite, dečaci, ono ostrvo; njegov vrh u oblacima se pojavljuje. Leukada je. Posle njega Itaka je, koju ne možemo videti: jer od ovog ostrva višlje je ono...ali kome je domovina bila Itaka?

Kvintus (nesiguran) : Odisejeva, mislim.

Markus : najteže je bilo Homera čitati; najzad od svih heroja Odisej se meni najviše dopadao...

Kvintus:...koji je bio najpametniji i nije dugo u istom mestu ostajao. Ali u trojanskom ratu najzliju prevaru Trojancima je smislio: onog drvenog konja, u kome su Grci u Troju ušli i najviše Trojanaca ubili.

Dionisije : s deset godina opsade Grci Trojance su pobedili. Potom Odisej takođe preko deset godina mora i mesta će menjati (lutati); Neptun naime ga je kaznio. Kad je na Feačane došao, o putu svom mnogo je pričao.

Kvintus:...najbolja priča je ona o Kiklopu Polifemu koji je imao jedno oko, u pećini je stanovao i mesom ljudskim se hranio. Naime Odisej je njega velikom prevarom pobedio; Mnogo vina Kiklopu je dao, koje on nikad pre nije probao. Potom pijanom Polifemu je oko spalio. Sledeći dan drugove ispod ovaca krije i sebe ispod ovna. Ujutro Kiklop sa ovcama u pećini se pojavljuje – stoga Odisej i drugovi su pobjegli...

Dionisije : ali posle ovog Odisej je dugo lutao; naposljetku je došao na ostrvo Ogigiju gde je nimfa Kalipso živela...

Kvintus:...ovo mi se dopada: Odisej je najlepšu i besmrtnu ženu imao...

Markus : Ali nju ostavlja; jer je Merkur nimfama javio želje bogova: Odiseja mora u domovinu poslati. Tada naravno Kalipso tužnog i žalosnog Odiseja na more je poslala.

Dionisije : a žena Penelopa i sin Telemah 20 godina Odiseja su očekivali. Penelopini prosci dugo su dom opsedali, koji nju i Odisejeva imanja su želeli.

Kvintus:...moja majka je često govorila: „Ja sam kao Penelopa, jer moj muž nikad nije kući.“

Pueri Cicerones in insula Corcyra cum Dionysio magistro multum ambulabant.

Dečaci Ciceroni na ostrvu Korkiri sa Dionisijem učiteljem mnogo su šetali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
pueri	puer,i m	dečak	nom.pl	dečaci	subjekat
Cicerones	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.pl	Ciceroni	apozicija subjekta
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
insula	insula,-ae f	ostrvo	abl.sg	ostrvu	od.mesta
Corcyra	Corcyra,-ae f	Korkira	abl.sg	Korkiri	od.mesta
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
Dionysio	Dionysius,-ii m	Dionisije	abl.sg	Dionisijem	od.za način
magistro	magister,-i m	učitelj	abl.sg	učiteljem	od.za način
multum	multum	mного	prilog za način	mного	prilog
ambulabant	ambulo,3.-uli	šetati	3.l pl imperfekta	su šetali	predikat

Tandem loco amoeno consederunt et in hoc colloquium venerunt:

Najzad na prijatno mesto su seli i na ovaj razgovor su došli:

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
tandem	tandem	najzad	prilog	najzad	od.vremena
loco	locus,-i m	mesto	abl.sg	na mesto	
amoeno	amoenus,3	prijatan	abl.sg	prijatno	
consederunt	consido,3	sesti	3 l pl perfekta	su seli	
et	et	i	sveza	i	veznik
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
hoc	hic,haec,hoc	ova,a,o	abl.sg, m	ovaj	

colloquium	colloquium,-ii n	razgovor	acc.sg	razgovor	objekat
venerunt	venio,4.veni	dolaziti	3.l pl perfekta	su došli	predikat

Dionysius :Vidēte, pueri, illam insulam; eius vertex in nebulis appāret!

Dionisije : Vidite, dečaci, ono ostrvo; njegov vrh u oblacima se pojavljuje.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
vidēte	video,2	najzad	2 l pl imperativa	vidite	predikat
pueri	puer,i m	dečak	voc.sg	dečaci	subjekat
illam	ille, illa, illud	onaj,a,o	acc.sg	ono	objekat
insulam	insula,-ae f	ostrvo	acc.sg	ostrvo	objekat
eius	is,ea,id	onaj,a,o	pokaz.zam. gen.sg	njegov	
vertex	vertex,-icis m	vrh	nom.sg	vrh	subjekat
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	u	predlog
nebulis	nebula,-ae f	oblak	abl.pl	oblacima	od.mesta
apparet	appareo,2.	pojaviti se	3.l sg prezenta	se pojavljuje	predikat

Leucas est.

Leukada je.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Leucas	Leucas,-adis f	Leukada	nom.sg	Leukada	subjekat
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat

Post eam Ithaca est, quam non possumus vidēre: nam heac insula altior est illa...sed cuius patria erat Ithaca?

Posle njega Itaka je, koju ne možemo videti: jer od ovog ostrva višlje je ono...ali kome je domovina bila Itaka?

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
post	post	posle	prilog	posle	
eam	is,ea,id	onaj,a,o	pokaz.zam. acc.sg	njega	(misli na vrh)
Ithaca	Ithaca,-ae f	Itaka	nom.sg	Itaka	subjekat
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
quam	qui,quae,quod	koji,a,e	acc.sg	koju	
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
possumus	possum,porre,possim	moći	1 l pl prezenta	možemo	predikat
videre	video,2	videti	infinitiv	videti	predikat
nam	nam	jer	sveza	jer	
heac	hic,haec,hoc	ova,a,o	pok.zam.nom.sg f	ovo	dod.subjektu
insula	insula,-ae f	ostrvo	nom.sg	ostrvo	subjekat
altior	altus,3	visok	komparativ nom.sg	više	dodat.predikatu
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
illa	ille, illa, illud	onaj,a,o	abl.sg	od onog	
sed	sed	ali	sveza	ali	
cuius	qui,quae, quod	koji,a,e	gen.sg	koga	odnosna upitna zam
patria	patria,-ae f	otadžbina	nom.sg	otadžbina	dod.predikatu
erat	sum,esse,fui	biti	3.l sg.imperfekta	je bila	predikat
Ithaca	Ithaca,-ae f	Itaka	nom.sg	Itaka	subjekat

Quintus (incertus) : Ulixes, puto.

Kvintus (nesiguran) : Odisejeva, mislim.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
incertus	incertus,3	nesiguran	nom.sg	nasiguran	
Ulixes	Ulixes,-is m	Odisej	nom.sg	Odiseja	
puto	puto,1	misлити	1.lice sg.prezenta	mislim	predikat

Marcus :Difficillime erat Homērum legere; tandem omnium herōum Ulixes mihi maxime placuit...

Markus : najteže je bilo Homera čitati; najzad od svih heroja Odisej se meni najviše dopadao...

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
difficillime	difficile	teško	prilog, superlativ	najteže	
erat	sum,esse,fui	biti	3.1 sg.imperfekta	je bilo	predikat
Homerum	Homerus,-i m	Homer	acc.sg	Homera	objekat
legere	lego,3	čitati	infinitiv	čitati	deo predikat
tandem	tsndem	najzad	prilog	najzad	
omnium	omnis,-e	sav	gen.pl	od svih	
heroum	heros,-ois m	heroj	acc,pl	heroja	
Ulixes	Ulixes,-is m	Odisej	nom.sg	Odisej	subjekat
mihi	ego	ja	dat.sg	meni	
maxime	magnus,3	velik	superlativ	najviše	
placuit	placeo,2,placui	dopadati	1 l sg perfekta	svideo	predikat

Quintus :...quod erat sapientissimus et non diu eōdem loco manēbat.

Kvintus:...koji je bio najpametniji i nije dugo u istom mestu ostajao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
quod	qui,quae, quod	koji,a,e	od-upitna zam	koji	
erat	sum,esse,fui	biti	3.1 sg.imperfekta	je bio	predikat
sapientissimus	sapiens,-entis	pametan	superlativ	najpametniji	
et	et	i	sveza	i	veznik
non	non	ne	negacija	nije	odrična rečica
diu	diu	dugo	prilog	dugo	
eodem	idem,eadem,idem	isti	abl.sg	u istom	
loco	locus,-i m	mesto	abl.sg	mestu	
manebat	maneo,2	ostati	3.1 sg imperfekta	ostajao	predikat

LEKCIJA XV

U atinskoj tvrđavi

-Vidiš li Erehteju, hram mnogim bogovima posvećen i maslinu koju je boginja Atena narodu svom poklonila? Posle je spomenik Kekropu, prvom atinskom kralju koji je nekada iz Egipta došao i ovaj grad osnovao.
 -Kad smo sve ove hramove videli, posetićemo galeriju koju kod onih predivnih Propileja vidi...
 -Bez sumnje ovi kipovi su najlepši deo ovih hramova.
 -Ovu decu umetnička dela vrlo zabavljaju. Sa mladima sam bio, ja takođe sa velikim divljenjem sve sam posmatrao. Ali sada toliko i tolike dužnosti su me bile pritisle. Već sam u Aziji. Kada na Kilikiju budem došao prvo ću upitati za kretanje Parčana, potom o stanju provincije, blagajne...

Ciceroni sa dečacima su došli u Atinu. Sa učiteljem Dionisijem sada su na tvrđavi kojoj je grčko ime Akropolj. Dionisije o Atinskim starinama priča, srećni dečaci hramove posmatraju, Ciceron pak zabrinut za svoj posao stalno razmišlja. Dečaci ne pre nego što u tvrđavu uđu, galeriju će videti koja je kod Propileja. Kad se budu iz tvrđave vraćali, Akademiju posećuju; jer je Ciceron otac, dok je bio mlad, u Akademiji, koju je 300god pre Platon bio osnovao, grčke filozofe slušao.

Cicerōnes cum pueris Athēnas advenērunt.

Ciceroni sa dečacima su došli u Atinu.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Cicerones	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.pl	Ciceroni	subjekat
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
pueris	puer,i m	dečak	abl.pl	dečacima	dodat.subjekta
Athenas	Athena,-arum f	Atina	acc.pl	u Atinu	od.mesta
advenērunt	advenio,4	doći	3.1 pl perfekta	su došli	predikat

Cum magistro Dionysio nunc in arce sunt, cuius nomen Graecum est Acropolis.

Sa učiteljem Dionisijem sada su na tvrđavi kojoj je grčko ime Akropolj.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
magistro	magister,-i m	učitelj	abl.sg	učiteljem	od.za način
Dionysio	Dionysius,-ii m	Dionisije	abl.sg	Dionisijem	od.za način
nunc	nunc	sada	prilog	sada	p.za vreme
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
arce	arx, acis f	tvrđava	abl.sg	tvrđavi	od. za mesto
sunt	sum,esse,fui	biti	3.lice pl.prezenta	su	predikat
cuius	qui,quae, quod	koji,a,e	gen.sg	kojoj	odnosna upitna zam
nomen	nomin,-inis n	ime	nom.sg	ime	
Grecum	Grecus,3	grčki	acc.sg	grčko	
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
Acropolis	Acropolis	Akropolj	grčka reč	Akropolj	

Dionysius de vetustāte Athenārum narrat, pueri laeti templa spectant, Cicero autem sollicitus de officiis suis usque cogitat.

Dionisije o starinama Atinskim priča, dečaci srećni hramove posmatraju, Ciceron pak zabrinut za svoj posao stalno razmišlja.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
Dionysius	Dionysius,-ii m	Dionisije	nom.sg	Dionisijem	subjekat
de	de	o	predlog sa abl.	o	predlog
vetustate	vetustas,-atis f	starina	abl.sg	starinama	
Athenarum	Athena,-arum f	Atina	gen.pl	atinskim	od.mesta
narrat	narro,1	pričati	3.lice sg.prezenta	priča	predikat
pueri	puer,i m	dečak	nom.pl	dečaci	subjekat
laeti	laetus,3	srećan	nom.pl	srećni	dod.subjektu
templa	templum,-ii n	hram	acc.pl	hramove	objekat

spectant	specto, 1	gledati	3.lice pl prezenta	posmatraju	predikat
Cicero	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.sg	Ciceron	subjekat
autem	autem	pak	rečica	pak	
sollicitus	sollicitus, 3	zabrinut	nom.sg	zabrinut	pridev subjekta
de	de	o	predlog sa abl.	za	predlog
officiis	officium,-ii n	posao	acc.sg	posao	objekat
suis	suus, 3	svoj	acc.sg	svoj	pridev objekta
usque	usque	stalno	prilog	stalno	
cogitat	cogito, 1	razmišljati	3.lice sg. prezenta	razmišlja	predikat

Pueri non prius de arce descendunt quam pinacothecam viderint, quae ad propylaea est.
 Dečaci ne pre nego što u tvrđavu uđu, galeriju će videti koja je kod Propileja.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
pueri	puer, i m	dečak	nom.pl	dečaci	subjekat
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
prius quam	prius quam	pre nego što		pre nego što	
de	de	o	predlog sa abl.	u	predlog
arce	arx, acis f	tvrđava	abl.sg	tvrđavu	od. za mesto
descendent	descendo, 3	ući	3 lice sg. prezenta	uđu	
pinacothecam	pinacotheca,-ae f	galerija	acc.sg	galeriju	
viderint	video, 2	videti	3 lice pl. futura II	će videti	predikat
quae	qui, quae, quod	koji, a, e	nom.sg	koja	
ad	ad	kod	prilog sa acc.	kod	
Propylaea	Propylaea,-orum n	Propileji	acc.pl	Propileja	
est	sum, esse, fui	biti	3.lice sg. prezenta	je	predikat

Cum de arce reverterint, Academiam visent; nam Cicero pater, dum iuvenis erat, in Academia, quam trecentis annis ante Plato condiderat, philosophes Graecos audiebat.

Kad se budu iz tvrđave vraćali, Akademiju posećuju; jer Ciceron otac, dok je mlad bio, u Akademiji, koju je 300god pre Platon osnovao, grčke filozofe slušao.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
cum	cum	kad	predlog sa abl.	kad	predlog
de	de	o	predlog sa abl.	iz	predlog
arce	arx, acis f	tvrđava	abl.sg	tvrđave	od. za mesto
reverterint	revertio, 3	vratiti se	3 lice pl. futura II	se budu vraćali	predikat
Academiam	Academia,-ae f	akademija	acc.sg.	akademiju	objekat
visent	viso, 3	posetiti	3.lice pl. prezenta	posećuju	
nam	nam	jer	rečica	jer	
Cicero	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.sg	Ciceron	subjekat
pater	pater,-tris	otac	nom.sg	otac	
dum	dum	dok	rečica	dok	
iuvenis	iuvenis, e	mlad	nom.sg	mlad	imens.deo predikata
erat	sum, esse, fui	biti	3.l sg. imperfekta	je bio	predikat
in	in	u, na	predlog sa ak. i abl	u	predlog
Academia	Academia,-ae f	akademija	abl.sg.	akademiji	od. mesta
quam	qui, quae, quod	koji, a, e	acc.sg	koju	
trecentis	trecenti,-ae,-a	300	abl.pl	300	
annis	annus,-i m	godina	abl.pl	godina	
ante	ante	ispred	sa acc.	pre	
Plato	plato,-onis m	Platon	nom.sg	Platon	
condiderat	condo, 3 condidi	osnovati	3 l sg pqp	je bio osnovao	predikat
philosophos	philosophus,-i m	filozof	acc.pl II deklinacije	filozofe	objekat
Graecos	Grecus, 3	grčki	acc.pl	grčke	pridev objekta
audiebat	audio, 4	slušati	3 l sg imperfekta	je slušao	predikat

LEKCIJA XVI

Rodos

iz texta	iz rečnika	prevod	gramatika	u prevodu	Funk. u rečenici
				izostavljen	subjekat-mi
vento	ventus,-i,m	vetar	ablativ sg.	od vetra	
flectimur	flecto,3.flexi,flexum	savijati	1l.pl.prez.pasiv	smo savijane	predikat pas.
arbores	arbor,-oris,m	drvo	nom.pl	drveća	subjekat
vi	vis, f	sila	abl.sg.	od sile	
ventorum	ventus,-i,m	vetar	gen.pl.	vetrova	
flectuntur	flecto,3.flexi,flexum	savijati	3l.pl.prez.pas	su savijana	pred.pasiva
vento	ventus,-i,m	vetar	ablativ sg.	od vetra	
flector	flecto,3.flexi,flexum	savijati	1l.sg.prez.pasiv	sam savijana	predikat pas.
palumbes	palumbis,-is, m/f	golub	vocativ pl	Golubovi,	subjekat
ab	ab	od	sa abl.	od	
aquila	aquila,-ae.f	orao	abl.sg.	orla	
cernimini	cernio,3	oterati	2l.pl.prez.pasiv	ste oterani	predikat pas
arbor	arbor,-oris,m	drvo	nom.sg	drvo	subjekat
vi	vis, f	sila	abl.sg.	od sile	
venti	ventus,-i, m	vetar	gen.sg.	vetra	
flectitur	flecto,3.flexi,flexum	savijati	3l.sg.prez.pasiv	je savijano	predikat pas.
mare	mare,-is n	more	nom.sg	more	subjekat
vento	ventus,-i, m	vetar	abl.sg.	vetrom	
agitatur	Agito,1-avi,-atum	uzburkati		uzburkano	predikat pas
nos	nos	mi	Lična zamenica	mi	subjekat
miserrimae	miser,a,um	jadan	nom.pl	jadne	pridev subjekta
ab	ab	od	sa abl.	od	
aquilis	aquila,-ae.f	orao	abl.pl	orlova	
capimur	Capio,3	uzeti	1l.pl.prez.pasiv	uhvaćene	predikat pasiv
et	et	i	sveza	i	
a	a	od,sa	(sa abl.)	od	
felibus	feles,-is f	mačka	abl.pl	mačaka	
vae	vae	jao	uzvik sa dat.	kuku	
amamur	amo,1	voleti	1l.pl.prez.pasiv	voljene	predikat pasiva
o	o	o	uzvik	o	
avis	avis,-is f	ptica	vokativ sg.	ptico	subjekat
a me	ego	ja	abl.sg	od mene	
videris	video,2	videti	2l.sg.prez.pasiv	videna	pred.pasiva
paulatim	paulatim	pomalo	prilog	pomalo	
lingua	lingua,-ae f	jezik		jezik	
Graeca	graecus,3	grčki		grčki	
discitur	disco,3	učiti	3l.sg.prez.pasiv	od njega je učen	

-Lak govor Grčki je kasan.

-Ruže od strane pesnika slavimo.

-Govornici Grci često od oca su hvaljeni; ali iste rečenice zaista uvijene, spojene, nikad završene; jedva shvatljive.

-Često učitelj je nađen da učenike kažnjava; ako ne prutem ono rečju ili najdužim (superlativ) govorima.

Mnogi mladi Rimljani ostrvo Rodos su posećivali. Onamo su najslavnije govornike Grčke slušali. Dok je na Kilikiji prokonzulat vodio, Ciceron je dečake, Marka i Kvinta na Rodos dovodio. Jer 30 godina ispred mladi Ciceron i samog najpoznatijeg učitelja **govorništva** Malona Rodosa je bio slušao, stoga umetnost govorništva dobro je izučio.

Sada su mnogi govornici od dece slušani, ali ne mnogo shvaćeni. Jedno je naime grčki jezik čitati, drugo slušati, naročito duge rečenice govornika, najteže i pune ukrasa. Na slici takođe životinje, cveće i drveće su viđene od kojih smešne rečenice Latinske su izgovorene. Čitaj ih, vežba tebi biće.

Multi iuvenes Romani Rhodum insulam visitabant.

Mnogi mladi Rimljani ostrvo Rodos su posećivali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
multi	multus,3	mnogi	nom.pl	mnogi	pridev subjekta
iuvenes	iuventus,e	mlad,a,o	nom.pl	mladi	pridev subjekta
Romani	Romanus,-i m	Rimljani	nom.pl	Rimljani	subjekat
Rhodum	Rhodus,-i f	Rodos	acc.sg	Rodos	objekat
insulam	insula,-ae	ostrvo	acc.sg	ostrvo	dod.objektu
visitabant	visito,1	posetiti	3.l pl.imperfekta	su posećivali	predikat

Ibi clarissimos oratores Graecos audiēbant.

Onamo su najslavnije govornike Grčke slušali.

mladići(izostavljen subjekat)

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ibi	ibi	onde	prilog	onamo	za mesto
clarissimos	clarus,3	slavan	acc.pl superlativ	najslavnije	pridev objekta
oratores	orator,-oris	govornik	acc.pl	govornike	objekat
Graecos	Graecus,3	grčki	acc.pl	grčke	pridev objekta
audiebant	audio,4	slušati	3.l pl.imperfekta	su slušali	predikat

Dum in Cilicia proconsulatum gerēbat, Cicero pueros, Marcum et Quintum, Rhodum adduxit.

Dok je na Kilikiji prokonzulat vodio, Ciceron je dečake, Marka i Kvinta na Rodos dovodio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
dum	dum	dok	rečica	dok	
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
Cilicia	Cilicia,-ae f	Kilikija	abl.sg	Kilikiji	p.o.mesta
proconsulatum	proconsulatus,-i	prokonzulat	acc.sg	prokonzulat	objekat
gerebat	gero,3.gessi	voditi	3.l sg imperfekta	je vodio	predikat
Cicero	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.sg	Ciceron	subjekat
pueros	puer,-i m	dečak	acc.pl	dečake	objekat
Marcum	Marcus,-i m	Marko	acc.sg.	Marka	objekat
et	et	i	sveza	i	veznik
Quintum	Quintus,-i m	Kvint	acc.sg.	Kvinta	objekat
Rhodum	Rhodus,-i f	Rodos	acc.sg	na Rodos	objekat
adduxit	adduco,3.-dixi	dovesti	3.l.sg.perfekta	je dovodio	predikat

Nam triginta annis ante Cicero iuvenis et ipse notissimum magistrum dicendi Molōnem Rhodi audiverat, itaque artem oratoriam bene edidicit.

Jer 30 godina ispred mladi Ciceron i samog najpoznatijeg učitelja **govorništva** Malona Rodosa je bio slušao, stoga umetnost govorništva dobro je izučio.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
nam	nam	jer	sveza	jer	
triginta	triginta	30	broj	30	
annis	annus,-i m	godina	abl.pl	godina	
ante	ante	ispred	prilog sa acc	ispred	

Cicero	Cicero,-onis m	Ciceron	nom.sg	Ciceron	subjekat
iuvēnis	iuvēnis,e	mład	nom.sg	mład	pridev sub
et	et	i	sveza	i	veznik
ipse	ipse, a, um	sam,a,o	pok.zamenica	samog	obj
notissimum	notus,3	poznat	superlativ acc.sg	najpoznatijeg	obj
magistrum	magister,-i m	učitelj	acc.sg	učitelja	obj
dicendi	dico,3.	govoriti	gen gerundiva	govorništva	
Molonem	Molo,-onis m	Molon	acc.sg	Molona	obj
Rhodi	Rhodus,-i f	Rodos	gen.sg	Rodosa	obj
audiverat	audio,4.-ivi	slušati	3.l.sg.pqp	je bio slušao	predikat
itaque	itaque	stoga		stoga	
artem	ars,artis f	umetnost	acc.sg	umetnost	obj
oratoriam	oratorius,3	govornički	acc.sg	govorništva	obj
bene	bene	dobro	prilog	dobro	
edidicit	edisco,3.-didici	izučavati	3.l sg perfekta	je izučio	predikat

Nunc multi oratores a pueris audiuntur, sed non multa intelleguntur.

Sada su mnogi govornici od dece slušani, ali ne mnogo shvaćeni.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
nunc	nunc	sada	prilog	sada	p.za vreme
multi	multus,3	mnogi	nom.pl	mnogi	
oratores	orator,-oris	govornik	nom.pl	govornici	objekat
a	a	od	sa abl	od	
pueris	puer,-is m	dečak	abl.pl	dece	
audiuntur	audio,4.-ivi	slušati	3.l.pl.prez.pasiva	su slušani	predikat
sed	sed	ali	sveza	ali	
non	non	ne	negacija	ne	odrična rečica
multa	multa	mного	prilog	mного	
intelleguntur	intellego,3	razumeti	3.l pl.prez. pasiva	shvaćeni	predikat

Aliud enim est linguam Graecam legere, aliud audire, praesertim longas oratorum sententias, difficillimas et plenas ornatuum.

Jedno je naime grčki jezik čitati, drugo slušati, naročito duge rečenice govornika, najteže i pune ukrasa.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
aliud-aliud	aliud-aliud	jedno/drugo	prilog	jedno	p.za vreme
enim	enim	naime	rečica	naime	
est	sum,esse,fui	biti	3.lice sg.prezenta	je	predikat
linguam	lingua,-ae f	jezik	acc.sg	jezik	obj
Graecam	graecus,3	grčki	acc.sg	grčki	obj
legere	lego,3.	čitati	infinitiv	čitati	predikat
audire	audio,4	slušati	infinitiv	slušati	predikat
praesertim	praesertim	naročito	prilog	naročito	
longas	longus,3	dug	acc.pl	duge	
oratorum	orator,-oris m	govornik	gen.pl	govornika	
sententias	sententia,-ae f	rečenica	acc.pl	rečenice	obj
difficillimas	difficilis,-e	težak	superl/acc.pl	najteže	
et	et	i	sveza	i	
plenas	plenus,3	pun	acc.pl	pune	
ornatum	ornatus,-us m	ukras	gen.pl	ukrasa	

In pictura etiam animalia, flores et arbores videntur a quibus ridiculae sententiae Latinae dicuntur. Na slici takođe životinje, cveće i drveće su viđene od kojih smešne rečenice Latinske su izgovorene.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
in	in	u, na	predlog sa ak.i abl	na	predlog
pictura	pictura,-ae f	slika	abl.sg	slici	
etiam	etiam	takođe		takođe	
animalia	animal,-alis n	životinja	nom.pl	životinje	obj
flores	flos,-oris m	cvet	nom.pl	cveće	obj
et	et	i	sveza	i	
arbores	arbor,-oris m	drvo	nom.pl	drveće	obj
videntur	video,2	videti	3 l pl.prez.pasiva	su viđene	predikat
a	a	od	sa abl	od	
quibus	qui,-ae,-od	koji,a,e	abl.pl /odnosna zam	kojih	
ridiculae	ridiculus,3	smešan	nom.pl	smešne	
sententiae	sententia,-ae f	rečenica	nom.pl	rečenice	
Latinae	Latinus,3	latinski	nom.pl	latinske	
dicuntur	dico,3.	govoriti	3 l pl prez.pasiva	su izgovorene	predikat

Lege eas, exercitationi tibi erint.

Čitaj ih, vežba tebi biće.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
lege	lego,3	čitati	imperativ	čitaj	predikat
eas	is,ea, id	onaj,a,o	acc.pl	ih	
exercitationi	exercitatio,-onis f	vežba	dat.sg	vežba	
tibi	tu	ti	dat.sg	tebi	
erint	sum,esse,fui	biti	3.l pl. futura II	biće	predikat

LEKCIJA XVII

O TULIJINOJ SVADBI

Kroz čitav grad pet dana ova pala se kupovala. O, tužne sudbine robova!

Radnje su već zatvorene, kad sam najzad ovu palu opazila; nežna, providna.

Najlepša mlada ćeš biti, Tulija. Hajde, Pomponija, pokaži!

Jadan Ciceron, ništa ne zna o venčanju.

Nikad tako sjajnu palu ni videla ni imala.

U antičko vreme žene su teškim naporima bile pritisnute: mnoge oranice su obrađivane, vuna pravljenjena, voda donošena. Muževi nikad kući nisu bili – ratovi su bili vođeni, bogatstva povećavana... Stoga, sad mnogo služavki imamo, bogati smo...

Ja ću kuvara mog čekati. Kad mi Terencija slobodu bude dala, Demetrije će me ženom napraviti.

Dugo mog vremena, moj um, od Publia je obsedan. Da li će tako sladak ili veran biti, kad me ženom bude odveo ili ne?

Nekad muževi od žena su paženi, voljeni (i žene od muževa). Sad svađe, stalni razvodi, novi brakovi, nova gospođa, toliko poslova...

Rimske devojke mlade su se udavale, u 14 ili 15 svojih godina (rođenih). Venčanja su kod kuće bila slavljenjena. Nekoliko dana pred svadbu cela kuća s robovima je bila čišćena, vrata lovorom i cvećem bila ukrašena, svadbena odela kupovana, večera bila spremana. Svečanog dana nova mlada je obukla svadbenu odeću, belu tuniku, žutu palu i narandžasto-crvenu. Mladoženja sa prijateljima je došao; potom verenika ruke su spajali i boginji Junoni su žrtvovali. Posle večere, uveče nova mlada sa mužem i prijateljima sa bakljama ka novom domu je sprovedena. Skoro se Tulija Pubio Kornelio Dolabel udaje. O budućem mužu i njegovom trećem braku mnogo razmišlja. Otac, koji je na Kilikiji i o svadbi ništa ne zna, često joj na pamet dolazi...

Virgines Romanae iuvenes nubebant, quattuordecim aut quindecim annos natae.

Rimske devojke mlade su se udavale, u 14 ili 15 svojih godina (rođenih).

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
virgines	virgo,-inis f	devojka	nom.pl	devojke	subjekat
Romanae	Romanus, 3	rimski	nom.pl	rimske	pridev subj
iuvenes	iuvenis,-e	mlade	nom.pl	mlade	pridev subj
nubebant	nubo,3	udati se	3.l pl. imperfekta	su se udavale	predikat
quattuordecim	quattuordecim	14	broj	14	
aut	aut	ili	rastavna sveza	ili	
quindecim	quindecim	15	broj	15	
annos	annus,-i m	godina	acc.pl	godina	
onatae	natus,3	rođen	nom.pl	svojih	

Nuptiae domi celebrabantur.

Venčanja su bila slavljenjena kod kuće.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
nuptiae	nuptiae,-arum f	venčanje	nom.pl	svadbe	subjekat
domi	domi	kod kuće		kod kuće	pril.odre. mesta
celebrabantur	celebro,1	slaviti	3l pl.imperf. pasiv	su se slavile	predikat

Ante nuptias aliquot dies tota domus a servis tergebantur, ianua lauro et floribus ornabatur, vestimenta nuptialia emabantur, cena parabatur.

Pred venčanje nekoliko dana cela kuća s robovima je bila čišćena, vrata lovorom i cvećem bila ukrašena, svadbena odela kupovana, večera bila pravljenjena.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
ante	ante	pred	predlog sa ak.	pred	predlog
nuptias	nuptiae,-arum f	venčanje	acc.pl	svadbe	
aliquot	aliquot	nekoliko	prilog	nekoliko	pr odr za vreme
dies	dies,-ei m	dan	acc.pl	dana	
tota	totus,3	ceo, čitav	nom.sg	cela	dod.subj

dumus	domus,-us f	kuća	nom.sg	kuća	subjekat
a	a	od	sa abl	od	
servis	servus,-i m	rob	abl.pl	robova	
tergebantur	tergeo,2	čistiti	3 l pl.imperf.pasiva	bila čišćena	predikat
ianua	ianua,-ae f	vrata	nom.sg	vrata	subj
lauro	laurus,-i f	lovor	abl.pl	lovorom	
et	et	i	sveza	i	
floribus	Latinus,3	latinski	abl.pl	cvećem	
ornabatur	orno,1.	ukrašavati	3l sg imperf.pasiva	ukrašavana	predikat
vestimenta	vestimentum,-i n	odelo	nom.sg	odeća	subj
nuptialia	nuptilis,-e	svadbeni	nom.sg	svadbena	
emabantur	emo,3	kupovati	3l pl imperf.pasiva	bila kupovana	
cena	cena,-ae f	večera	nom.sg	večera	
parabatur	paro,1	praviti	3l sg imperf.pasiva	bila pravljena	

Die festo nova nupta vestimenta nuptialia, candidam tunicam, pallam luteam et flammeum induebat.

Svečanog dana nova mlada je obukla svadbenu odeću, belu tuniku, žutu palu i narandžasto-crvenu.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
die	dies,-ei m	dan	abj.sg	dana	
festo	festus,-3	svečan	abl.sg	slavljenog	
nova	novus,3	nov	prilog	nova	subj
nupta	nupta,-ae f	mlada	nom.sg	mlada	subjekat
vestimenta	vestimentum,-i n	odelo	acc.pl	odeću	obj
nuptialia	nuptilis,-e	svadbeni	acc.pl	svadbenu	
candidam	candidus,3	beo	acc.sg	belu	
tunicam	tunica,-ae f	tunika	acc.sg	tuniku	obj
pallam	palla,-ae f	pala	acc.sg	palu	obj
luteam	luteus,3	žut	acc.sg	žutu	
et	et	i	sveza	i	
flammeum	flammeus,3	narandžastu	acc.sg	oranž	
induebat	induo,3.	obući	3l sg imperf.aktiva	je obukla	predikat

Sponsus cum amicis adveniebat; dein sponsi manus conserebant et deae Iunoni immolabant.

Mladoženja sa prijateljima je došao; potom verenika ruke su spajali i boginji Junoni su žrtvovali.

iz texta	iz rečnika/n,g,rod	prevod	gramatika	u prevodu	funkcija u rečenici
sponsus	sponsus,-i m	verenik	nom.sg	verenik	subjekat
cum	cum	sa	predlog sa abl.	sa	predlog
amicis	amicus,-i m	prijatelj	abl.pl.	prijateljima	dod.subj
adveniebat	advenio,4.	doći	3l sg imperf.aktiva	je došao	predikat
dein	dein/deine	potom	prilog	potom	
sponsi	sponsus,-i m	verenik	gen.sg	verenika	
manus	manus,-us f.	ruka	acc pl	ruke	
conserebant	consero,3	spojiti	3l pl imperf.aktiva	su spojili	predikat
et	et	i	sveza	i	
deae	deus,-i m	bog	dat.sg	boginji	
Iunoni	Iuno,-onis f	Junona	dat.sg	Junoni	
immolabant	immolo,1	žrtvovati	3l pl imperf.aktiva	žrtvovali	predikat

Post cenam, vesperi nova nupta a marito et amicis cum facibus ad novam domum adducebatur. Posle večere, uveče nova mlada sa mužem i prijateljima sa bakljama ka novom domu je sprovedena.

Skoro se Tulija Pubio Kornelio Dolabel udaje.

O budućem mužu i njegovom trećem braku mnogo razmišlja.

Otac, koji je na Kilikiji i o svadbi ništa ne zna, često joj na pamet dolazi...

LEKCIJA XVIII

O blaženog života ovog Efesa! Toliko radnji, toliko lepih žena! Ali šta ako kod Taurusa budem poslat? Ako granični delovi provincije natrag od Parćana budu napadnuti, razoreni...

Koliko dugo najzad ćemo biti zadržavani i usporavani od tih Rođana, od kojih brodovi će biti rađeni? Kada ti brodovi će biti spremni?

Zbog ovih mojih zasluga u državi kad dođem u Rim u Senatu počast će mi biti dodeljena; stoga i najveća pohvala će biti moje ime slavljeno

PROKONZUL CICERON

Ciceron je više od godinu dana u provinciji ostao, ali se sad povratak približio. Ciceron je srećan: uskoro će videti Terenciju, Tuliju i novog zeta. Dok sa bratom sa Efesa jaše, o svom prokonzulatu razmišlja: Možda će mu u senatu takođe počast biti dodeljena...naime, prethodne godine Ciceron na Kilikiju je došao, provincija u velikim teškoćama je bila: mnoge države najtežim porezima pritisnute, vojska razbijena pobunama, 5 trupa bez legata, bez vojnih tribuna, bez centuriona. Ciceron neprekidnim naporima sve stvari u red dovodi. Velike preteče/re četa Paščana i Arabljana odbija, koji su napadali granične delove provincije. Novim prokonzulima je predana sređena provincija. „Stvar dostojna ugleda i slave“- razmišlja Ciceron, dok povratak u Italiju očekuje. Brodovi Rodosa na putu su obećavali ali već 20 dana lađe njihove su očekivane...

LEKCIJA XIX

Juče su dve lađe poslate koje već u Atini su bile natovarene. Pošto je cela Azija od nas zdravih proputovana, sad od prtljaga smo satrti.

Ova gomila je već složena.

Gde su statue kupljene?

Na Rodosu. Zar nisu lepe, najizvrsnije urađene, umetnička dela?

Kad u aatriju budu postavljene, sve sobe će sijati.

Kako ovo sve iz luke Brindizijske da bude preneto?

S našim teškim radom!!!

Predhodne godine kad je Ciceron u Brundiziju otišao nije tako mnogo prtljaga na brodovima bilo natovareno.

POVRATAK

U novembru mesecu Ciceronovi su se vratili u Italiju. Dug put oko Azije je završen. Prvo Efesi lađe Rođana 20 dana su očekivali (ppp); potom vetrovima su bile usporavane u jedra. Najzad kalendima (kalendarski) u oktobrski brod je bio ukran i vetrovima jedra su predana. (dederunt-do,dare)

Sporo i neudobno su plovili, pre nego su u Pirej, vrata Atinska stigli. U Atini su se zatim zadržali više od 15 dana. Posle nekoliko dana u Patri, nekoliko u Aliziji, i isto u Leukadi i Akcij su ostali. Potom su stigli na Korkiru gde su ostali 7 dana, nevremenom zadržavani. Otac i sin Marko su u Kasiopi luci Korkire; vojnike i robove nadgledaju, koji u brod natovaren prtljagom utovaruju. Naime Rođani od Cicerona nekoliko lepih i skupih statua su kupili. Sa njima i druge su utovarene sa pažnjom, u brod su ukrcane. Ciceroni posle večere, Korkiru napuštaju. Sledeći dan bili su u Brundiziji.

LEKCIJA XX

NA BRINDIZIJSKOM TRGU

-Šta pompejlanin radi?

-Gde je sada Cezar?

-Ništa nam nije poznato.

-Uvek sam svima bio sladak i biću.

-Sad sladak ćeš biti ocu kao što si dosad bio majci.

-Ne znam. -Prisluškujmo!-Ali Dolabela lep je i plemenit možda mlađi Tulija...

- Šta će Cicero reći kad novog zeta bude video? Drugi ili treći bla, bla
- Kasno tvoje pismo uzeh, moj Cicerone. Zato u luku nisam stigla...O Marko, kako si odrastao.
- Tulija, svetlosti moja! Terencija, najvernija žena.
- Neću Brundiziju napustiti, pre nego što budu one lađe istovarene. Kada ću ja moju ženu videti?

S najblažim jugom, s vedrim nebom Ciceroni su plovili celu noć. Sledećeg dana, skoro šetvrt sata u Brundiziji pristaju. Terencija zaista, koja u isto vreme u luku Brundizije je došla kad i otac i sinu luku, preko puta njih na trgu je bila, više od godinu dana sina i muža nije videla. Zbog radosti nije mogla mnogo da govori.

Pitaćete možda najdraže učenice i najdraži učenici: odakle sve ovo, što je u ovoj knjizi napisano, nama poznato. Odmah ćemo vam odgovoriti: iz pisama koja su od Cicerona pisana i Terencije, od Atinjanina, Tirona, od mnogih i drugih prijatelja bila poslata, gotovo smo sve saznali.

Naime, najviše primera te literature pisano je koje su najveći broj od Tirona sačuvana. Ta pisma mnogo vekova prvo su prepisivana, potom štampana, stoga u naše vreme sa drugim Ciceronovim delima spasena.

Neka dakle u tom pismu od samog autora su lažna (falsifikovana).